

Role kurátora pro děti a mládež v trestním řízení mladistvých

Marek Prokop

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marek PROKOP**

Osobní číslo: **H09404**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Role kurátora pro děti a mládež v trestním řízení mladistvých**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti kurátorství.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu metodou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. Mládež a delikvence. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.

MATOUŠEK, Oldřich. Práce s rizikovou mládeží. Praha : Portál, 1996. ISBN 80-7178-064-2.

SMUTKOVÁ, Lucie. Sociální práce s rodinou. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-069-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-802-3.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Michaela Jurtíková
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

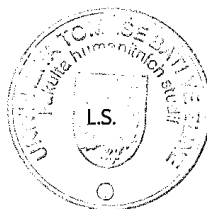
30. listopadu 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

4. května 2012

Ve Zlíně dne 12. ledna 2012

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

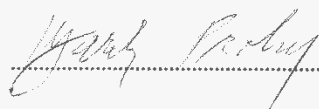
- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;

na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 2.5.2012

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Práce na téma „Role kurátora pro děti a mládež v trestním řízení mladistvých“ je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části jsou shromážděny poznatky o profesi kurátora pro mládež, jeho pracovních povinnostech a kompetencích, delikvenci, trestné činnosti mladistvých, prevenci delikvence a také informace o spolupráci kurátorů s dalšími institucemi.

V části praktické je zpracován výzkum úspěšnosti kurátora při resocializaci delikventní mládeže v jednotlivých krajích. Mimo toto zkoumané téma jsou v této části zpracovány i otázky týkající se profese kurátora a srovnání spokojenosti s profesí v jednotlivých krajích.

Klíčová slova:

Delikvence, mládež, kurátor pro mládež, trestní řízení, prevence

ABSTRACT

The work on „The role of a curator for children and youths in juvenile criminal proceedings“ is divided into theoretical and practical part.

The theoretical part contains information about the role of a curator, their work duties and competencies, it also tackles the topic of delinquency, juvenile crime, delinquency prevention and provides information about cooperation between curators and other institutions.

The practical part contains research that is aimed at rehabilitation success rate of delinquent youth in individual regions of the country. Facts about curators' career and findings about their work satisfaction in each region are provided.

Keywords:

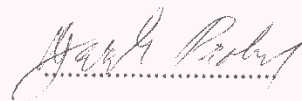
Delinquency, youths, curator for children, criminal prosecution, prevention

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Role kurátora pro děti a mládež v trestním řízení mladistvých“ zpracoval samostatně, s použitím literatury a pramenů uvedených v seznamu literatury.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Zlín 2.5.2012

Marek Prokop

Poděkování

Mé poděkování patří **Mgr. Michaele Jurtíkové**, a to za vstřícnost, cenné náměty a rady, které mi při zpracování bakalářské práce poskytla. Dále mé poděkování patří mé **matce** za konzultace a odbornou pomoc.

Marek Prokop

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 KRIMINALITA A DELIKVENCE MLÁDEŽE	14
1.1 ZÁKLADNÍ POJMOSLOVÍ.....	14
1.2 PROBLÉMOVÉ CHOVÁNÍ MLÁDEŽE.....	14
1.3 PŘÍČINY DELIKVENCE A KRIMINALITY	15
2 KURÁTOR PRO MLÁDEŽ V SYSTÉMU SOCIÁLNÍ PRÁCE	18
2.1 VYMEZENÍ POJMU A PRÁCE KURÁTORA PRO MLÁDEŽ	18
2.2 ETICKÝ KODEX SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČESKÉ REPUBLIKY	19
2.2.1 Etické zásady.....	19
2.2.2 Pravidla etického chování sociálního pracovníka	20
2.3 PRÁCE KURÁTORA PRO MLÁDEŽ S KLIENTEM	23
2.3.1 Pracovní náplň kurátora pro mládež:	23
2.3.2 Rizika výkonu práce.....	26
2.3.3 Řízení ve věcech dětí mladších 15-ti ale a řízení ve věcech mladistvých	26
3 NÁSLEDKY TRESTNÉ ČINNOSTI MLÁDEŽE	31
3.1 ÚSTAVNÍ VÝCHOVA.....	31
3.2 OCHRANNÁ VÝCHOVA.....	32
4 PREVENCE A NÁPRAVA DELIKVENTNÍHO JEDNÁNÍ	34
4.1 STŘEDISKA VÝCHOVNÉ PÉČE.....	36
4.2 SYSTÉM VČASNÉ INTERVENCE.....	36
5 SPOLUPRÁCE KURÁTORA PRO MLÁDEŽ Z PROFESNÍHO HLEDISKA	38
5.1 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR	38
5.2 POLICIE ČR A MĚSTSKÁ POLICIE	38
5.3 SOUDY.....	39
5.4 STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ.....	40
5.5 ŠKOLY	40
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
6 ÚSPĚŠNOST KURÁTORA PRO MLÁDEŽ PŘI RESOCIALIZACI DELIKVENTNÍ MLÁDEŽE	42

6.1	CÍL VÝZKUMU	42
6.2	STANOVENÍ DÍLČÍCH CÍLŮ	42
6.3	VÝZKUMNÉ PŘEDPOKLADY	42
6.4	STANOVENÍ HYPOTÉZ	43
6.5	VÝZKUMNÝ VZOREK	43
6.6	METODY VÝZKUMU.....	44
6.7	ANALÝZA VÝSLEDKŮ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	45
6.8	ANALÝZA VÝSLEDKŮ K OVĚŘOVÁNÍ HYPOTÉZ	63
6.9	SHRNUTÍ VÝZKUMU.....	65
	ZÁVĚR	67
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	69
	SEZNAM TABULEK.....	71
	SEZNAM GRAFŮ	72
	SEZNAM PŘÍLOH.....	73
1.	DOTAZNÍK.....	74

ÚVOD

Moje bakalářská práce je zaměřena na téma *Role kurátora pro děti a mládež v trestním řízení mladistvých*. Práce kurátorů pro děti a mládež je velmi obsáhlá, rozmanitá a složitá. Vyžaduje odpovídající vzdělání, stanovené zákonem, ale také zkušenosti v sociální sféře. Domnívám se, že řada lidí má o této profesi zkreslené, případně nedostatečné informace. Je to jedním z důvodů, proč jsem se rozhodl tuto problematiku zpracovat.

Problematika delikventní mládeže mne zajímá v obecném slova smyslu, navíc mám ve své rodině a okolí odborníky z dané oblasti, kteří mi s přípravou práce mohou pomoci. Spojení důležitých témat sociologie, pedagogiky, psychologie a praxe je zajímavé z hlediska mého studia sociální pedagogiky, kdy si při zpracování daného tématu mohu ověřit teoretické znalosti.

Cílem této práce je zmapovat podmínky, v nichž kurátoři pro děti a mládež pracují, dále právní a zákonný rámec jejich činnosti, orgány veřejné správy v České republice a jiné instituce, které jsou v součinnosti s prací kurátorů. Svoji pozornost zaměřím na děti a mladistvé, kteří se stanou klienty kurátora, ale především na roli kurátora v trestním řízení mladistvých. Jaké mají kurátoři v tomto řízení pravomoci, co je cílem jejich práce apod.

Řada výzkumů se zabývá otázkou, kde je opravdová příčina delikventních dětí. Často zmiňovaná je otázka genetické dispozice, psychická deprivace v dětství, psychické problémy apod. Příčinou však může být i společenské postavení rodiny. Můžeme tedy uvažovat o mnoha příčinách, které jsou důvodem vzniklých potíží a následné hledání odpovědí tak představuje snahu hledat účinná preventivní opatření.

Při zpracovávání práce budu spolupracovat s kurátory ve všech krajích v ČR, využiji odbornou literaturou a odborné internetové zdroje. V neposlední řadě budu celou práci konzultovat jak se svým vedoucím, tak se svou matkou, která působí jako vedoucí na oddělení sociálně-právní ochrany dětí odboru sociálních služeb Městského úřadu v Hodoníně a zastává také funkci kurátora pro děti a mládež. Na tomto oddělení jsem také vykonal nepovinnou praxi, za účelem shromáždění teoretických poznatků pro svou bakalářskou práci.

Práci jsem rozdělil na dvě části:

Teoretická část sleduje za cíl shromáždění teoretických poznatků o delikvenci a kriminalitě dětí a mládeže, roli kurátora pro mládež při řešení kriminality a delikvence, zvláštnosti trestní činnosti dětí a mladistvých, důležitost prevence a v neposlední řadě i informace o spolupracujících subjektech.

Cílem **části praktické** je srovnání úspěšnosti kurátorů pro mladistvé při resocializaci delikventů v jednotlivých krajích České republiky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRIMINALITA A DELIKVENCE MLÁDEŽE

1.1 Základní pojmosloví

Kriminalita představuje úhrn činů uvedených v trestním zákoníku

Delikvence – jde o širší pojem, který zahrnuje nejzávažnější poruchy v chování mládeže projevující se především jako narušení sociálních a právních norem. Vedle trestných činů tak zahrnuje jevy, které jsou nepochybně závadné, ale samy o sobě nejsou trestné - např. útěky z domova, alkoholismus, toxikomanii, patologické hráčství, prostituci, účast na činnosti závadových part apod. (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 22-23)

Mládež – děti a mladiství

Dítě - dítě, které v době spáchání trestného činu nedovršilo 15-ti let. Jde tedy o trestně neodpovědného pachatele

Mladistvý – pachatel trestného činu, který se posuzuje podle zvláštních ustanovení zákona, neboť v době spáchání trestného činu dovršil patnáctý rok a nepřekročil 18 rok svého věku (Zákon č. 218/2003 Sb., § 2).

1.2 Problémové chování mládeže

Období pubescence a adolescence jsou velmi citlivá pro rozvoj tzv. **rizikového a problémového chování**. Můžeme rozlišit dva druhy tohoto jednání:

1. poškozování zdraví adolescentů - tělesného i duševního
2. rizikové a problémové chování adolescentů je spjato s negativním vlivem a újmou druhých lidí.

Mezi oblasti problémového chování současných adolescentů je nejčastěji zařazováno:

- predelikventní chování a páchaní trestné činnosti,
- agrese a násilí, šikana a týrání (včetně rasové nesnášenlivosti a diskriminace některých skupin)
- užívání drog (včetně alkoholu a kouření),
- sexuální rizikové chování (včetně předčasného mateřství a rodičovství),
- poruchy příjmu potravy

- sebevražedné pokusy a dokonané sebevraždy

Každý z uvedených okruhů problémového chování je podmíněn mnoha faktory nejrozličnější povahy (ekonomickými, sociálními, politickými, psychologickými, apod.). Tyto problémy se často vzájemně prolínají (Macek, 2003, s. 97).

Náprava problémového chování vyžaduje práci s celou rodinou problémového dítěte. Pokud jsou výchovné problémy tak velké, že je nelze řešit ve spolupráci s rodinou, je další možností represivní opatření ve formě ústavní či ochranná výchovy, která je nařizována soudem. (Vágnerová, 2004 s. 803).

1.3 Příčiny delikvence a kriminality

Příčiny vzniku delikventního a kriminálního chování mohou být různé, zpravidla dochází ke kombinaci většího počtu různých rizik. Tyto faktory mohou být **biologické** a **sociální**.

1. Biologické příčiny (vnitřní)

Jde o příčiny, které jsou spojené přímo s osobou jedince. Do této kategorie řadíme zděděné a vrozené vlastnosti jedince.

2. Sociální příčiny (vnější)

Tyto příčiny souvisí se sociálním prostředím, ve kterém jedinec žije. Tato skupina příčin pak zásadně ovlivňuje proces socializace (Vágnerová, 2004, s.781)

Mluvíme – li o kriminalitě mladých lidí, hovoříme vlastně o selhání jednotlivce. Něco se nestalo dobře, něco bylo zanedbáno, nebyly včas zachyceny varovné signály. Zkrátka něco nebylo ve správném okamžiku dítěti či mladistvému zprostředkováno. Výsledky kriminologických výzkumů ukazují, že mladiství delikventi se z velké části rodí do nevhodných výchovných podmínek. To samozřejmě výrazně stěžuje preventivní práci, avšak na druhé straně ji činí nepostradatelnou. I u zdravé, nedelikventní populace mladých lidí se čas od času objeví ve výchovném prostředí některé negativní prvky, tyto však bývají často vhodně a především včas kompenzovány. Naopak u delikventní mládeže bývají problémy častější a především závažnější.

Zdá se tedy, že **nejdůležitější faktory**, které dítě či mladistvého směřují k delikventní či kriminální dráze je třeba hledat v orientační rodině. Pozdější delikvent se často rodí do špatně výchovně připraveného rodinného zázemí. Důležitým faktorem je nízký věk rodičů,

„nechtěné děti“, neúplnost rodiny, absence jednoho z rodičů či pouze formální plnění funkce rodiče.

Delikventní děti ale nacházíme také v rodinách jiného typu – jedná se o rodiny velké, s vlastními i nevlastními sourozenci. V takové rodině se setkávám se skutečností, že rodiče nejsou schopni zvládnout výchovu všech svých dětí. Je obtížnější sladit výchovnu mladších a starších dětí, zájmy vlastních a nevlastních dětí apod. delikventní děti pak mnohdy signalizují pocit zavrženosti, opuštěnosti či zanedbanosti ze strany rodičů.

Rodiče delikventních dětí či mladistvých se dopouštějí řady **výchovných chyb**. Na jedné straně jde o výchovu založenou na tvrdém omezování dítěte, na jeho neustálém kontrolování, dirigování, tvrdém vnučování řádů, a to vše bez ohledu na potřeby rozvoje dítěte a jeho věk. Motivace rodičů k takovému postupu bývá různá – např. nenávisť k dítěti jako zdroji problémů, přesouvání svých neuspokojených životních představ do života dítěte, výchovná bezradnost apod. Druhým, častějším a také nevhodným postupem je nevšímavý až povolný výchovný styl rodičů. Dětem nebývají kladeny žádné meze, rodičům je jedno, co se s jejich dětmi děje, děti nemají žádný řád, rodiče rezignují na výchovu.

Dalším problémem v souvislosti se vznikem delikvence se jeví **nedostatečná vzdělanost rodičů**. S touto nízkou vzdělanostní úrovní jde ruku v ruce nízký status zastávaných pracovních činností a samozřejmě také nízké finanční ocenění. Tato zjištění jsou o to horší, že tito rodiče jsou pro své děti špatným příkladem v oblasti vzdělávání a pracovní činnosti.

Také **trávení volného času dětí** a mladistvých hraje významnou roli. Zájmy mladých lidí směřujících na delikventní dráhu jsou orientovány spíše konzumně a pasivně. Volný čas tak bývá u těchto dětí vyplněn především bezcílným bloumáním po ulicích, požíváním alkoholických nápojů, posedáváním v restauracích.

Jeden se závažných okamžiků v životě dítěte z nepodnětného prostředí je jeho vstup do předškolního zařízení či přímo do školy. V tomto okamžiku většinou poprvé vystoupí rozdíly v připravenosti na školní prostředí. Dostává se zde tak do kolize nepodnětné působení rodiny a podnětné výchovné působení školní instituce.

Pokud zvážíme problémy, které se váží na život delikventního dítěte v rodinném a školním prostředí, daleko více vystupuje do popředí **význam volnočasových aktivit**. Delikventi mají tendenci prožívat svůj volný čas bez vnější kontroly, sdružují se do part, jejichž program často sklouzne k závadovým formám činnosti. Pro kriminalitu mladých lidí je typická motivace, která vyplývá s „přání okamžiku“, chvilkovým popudem, který má např.

sloužit k zahnání nudy. Příležitost využít nějaké situace pro rychlý zisk, fyzické či psychické nadvlády nad obětí, se pro tyto lidi stává silným popudem, kterému nejsou schopni odolat. Členství v partě, skupinovitost, má pro mladé delikventy obrovský význam (Scheinost et al., 2010, s. 67-77).

Delikventní party u nás zpravidla vznikají z podskupin mladých lidí, kteří se dobře znají z jedné instituce. Tyto skupiny se pak buďto úplně vymknou sociální kontrole – tzn., že např. přestanou chodit do školy, do práce a vytvoří si vlastní hodnotové preference, anebo se kontrole vymknou pouze v době svého volna. Některé party jsou k asociálnímu chování přivedeny tím, že tráví čas v hernách a na diskotékách a brzy jim k tomuto způsobu života nedostačují finanční prostředky. Začnou si je tedy obstarávat drobnými krádežemi, které následně přerůstají v plánované akce. Již takto vzniklé delikventní party jsou pak těžce ovlivnitelné zvenčí (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 83).

O **vlivu médií**, a zejména televize na socializaci dnešního dětí již bylo také často hovořeno. Nepochybně se dítě, které bylo nedostatečně vychovávané všemi, kdo by na něj měli působit, snadno stane dítětem, které vychovává televize a snadněji také přijme jako vzory i ty druhy chování, od kterých by jej, přiměřeně pečující vychovatelé, odrazovali (Matoušek, Kroftová, 2003 s. 104).

Macek uvádí, že s projevy rizikového chování souvisí **dlouhodobě převládající rodinné klima**, názory a postoje obou rodičů, případně jejich náboženská orientace. Zvláštní význam má rodičovská tolerance k deviantnímu chování a vliv rodičů na chování dítěte. (Macek, 2003, s. 78).

2 KURÁTOR PRO MLÁDEŽ V SYSTÉMU SOCIÁLNÍ PRÁCE

„V této kapitole jsou uvedeny poznatky, které jsem získal v rámci nepovinné praxe na oddělení sociálně – právní ochrany dětí Městského úřadu v Hodoníně. Na tomto oddělení pracují dvě kurátorky pro mládež, které mi, na základě svých bohatých pracovních zkušeností, umožnily proniknout hlouběji do problematiky delikvence a kriminality mládeže v regionu města Hodonína.“

Práce kurátora je neoddelitelnou součástí funkčního sociálního systému. Na místní úrovni předchází nepříznivým sociálním jevům, tlumí a snižuje možné sociální propady jednotlivců a jejich následné vyloučení. Jeho činnost má významný vliv na prevenci delikventního jednání, potažmo také kriminality.

2.1 Vymezení pojmu a práce kurátora pro mládež

„Kurátor pro mládež v ČR je odborný pracovník státní sociální pomoci, který se zabývá dětmi a mladistvými obtížně vychovatelnými, mladistvými pachateli trestné činnosti i jejich rodinami, jimž poskytuje terapeutickou pomoc“ (Matoušek, 2003, s.99). Kurátor pro mládež je tedy sociálním pracovníkem.

Kurátor mládež (dále kurátor) je tedy státním úředníkem. Při práci s klienty působí v oblasti přenesené působnosti, tj. v oblasti výkonu státní správy, která je zajišťována obecními úřady obcí s rozšířenou působností. Kurátor je tedy pracovníkem obecního úřadu s rozšířenou působností. Zde jeho činnost spadá pod orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále OSPOD). Kurátoři pečují o děti a mladistvé, u kterých se vyskytují problémy v oblasti chování, kteří páchají trestnou činnost. Jejich pozornost směřuje neodmyslitelně také k rodinám těchto dětí a mladistvých.

Jinými slovy kurátoři provádějí komplexní sociálně-právní poradenství v problémových rodinách a s problémovými skupinami nebo jedinci. Vyhledávají děti, jejichž rodiče nebo jiné osoby, které jsou zodpovědné za jejich výchovu, neplní své povinnosti, nezabezpečují dostatečně péči o ně nebo jejich výchovu či zdárný vývoj ohrožují, případně narušují. Působí tak, aby došlo k odstranění příčin i důsledku takového chování dospělých osob.

Činnost kurátora pro mládež jako sociálního pracovníka vyžaduje jisté předpoklady. Jednak musí dosahovat zákonem předepsané vzdělání, jednak musí mít osvojeny teoretické a praktické dovednosti. Právě praktické dovednosti jsou nedílnou součástí profesionality

sociálního pracovníka. Sociální pracovník by měl vykazovat také určité osobnostní rysy. Těmito rysy jsou např:

- rád pracuje s lidmi
- potřebuje být užitečný
- je empatický
- je schopen zvládat stres
- je inteligentní
- je praktický apod.

Výkon sociálně – právní ochrany dětí klade na sociální pracovníky v této oblasti nejen v oblasti osobnostních předpokladů a odborné přípravy, ale také v oblasti celoživotního vzdělávání a osobnostního rozvoje (Pemová, Ptáček, 2012, s. 121-126).

Ve své práci se kurátor opírá zejména o Zákon č. 359/199 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním řád, Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, dále o řadu metodických pokynů a instrukcí ministerstev. Neodmyslitelnou podmínkou práce kurátora je respektování etických zásad dle Etického kodexu sociálních pracovníků.

2.2 Etický kodex sociálních pracovníků České republiky

2.2.1 Etické zásady

Sociální práce je založena na hodnotách demokracie, lidských práv a sociální spravedlnosti. Sociální pracovníci proto dbají na dodržování lidských práv u skupin a jednotlivců tak, jak jsou vyjádřeny **v dokumentech relevantních pro praxi** sociálního pracovníka, a to především ve Všeobecné deklaraci lidských práv, Chartě lidských práv Spojených národů a v Úmluvě o právech dítěte a **dalších mezinárodních deklaracích a úmluvách**. Dále se řídí Ústavou, Listinou základních práv a svobod a dalšími zákony tohoto státu, které se od těchto dokumentů odvíjejí.

Sociální pracovník respektuje jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, věk, **pohlaví, rodinný stav**, zdra-

votní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.

Sociální pracovník respektuje právo každého jedince na seberealizaci v takové míře, aby současně nedocházelo k omezení stejného práva druhých osob.

Sociální pracovník pomáhá jednotlivcům, skupinám, komunitám a sdružení občanů svými znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi při jejich rozvoji a při řešení konfliktů jednotlivců se společnostmi a jejich následků.

Sociální pracovník **dává přednost** profesionální odpovědnosti před svými soukromými zájmy. Služby poskytuje na nejvyšší odborné úrovni.

2.2.2 Pravidla etického chování sociálního pracovníka

Ve vztahu ke klientovi

Sociální pracovník **podporuje své klienty k vědomí** vlastní odpovědnosti.

Sociální pracovník jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva svých klientů.

Sociální pracovník pomáhá se stejným úsilím a bez jakékoliv formy diskriminace všem klientům. **Sociální pracovník jedná s každým člověkem jako s celostní bytostí. Zajímá se o celého člověka v rámci rodiny, komunity a společenského a přirozeného prostředí a usiluje o rozpoznání všech aspektů života člověka. Sociální pracovník se zaměřuje na silné stránky jednotlivců, skupin a komunit a tak podporuje jejich zmocnění.**

Chrání klientovo právo na soukromí a důvěrnost jeho sdělení. Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být klientovi poskytnuty a informuje ho o jejich potřebnosti a použití. Žádnou informaci o klientovi neposkytne bez jeho souhlasu. Výjimkou jsou osoby, které nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu (zejména nezletilé děti) nebo tehdy, kdy jsou ohroženy další osoby. **V případech, kde je to v souladu s platnými právními předpisy**, umožňuje účastníkům řízení nahlížet do spisů, které se řízení týkají.

Sociální pracovník **podporuje klienty při využívání všech služeb a dávek** sociálního zabezpečení, na které mají nárok, a to nejen od instituce, ve které jsou zaměstnáni, ale i

ostatních příslušných zdrojů. Poučí klienty o povinnostech, které vyplývají z takto poskytnutých služeb a dávek. Podporuje klienta při řešení problémů týkajících se dalších sfér jeho života.

Sociální pracovník **podporuje klienty při hledání možností jejich zapojení do procesu řešení jejich problémů.**

Sociální pracovník je si vědom svých odborných a profesních omezení. Pokud s klientem nemůže sám pracovat, předá mu informace o dalších formách pomoci. Sociální pracovník jedná s osobami, které používají jejich služby (klienty) s účastí, empatií a péčí.

Ve vztahu ke svému zaměstnavateli

Sociální pracovník odpovědně plní své povinnosti vyplývající ze závazku ke svému zaměstnavateli.

V zaměstnavatelské organizaci spolupůsobí při vytváření takových podmínek, které umožní sociálním pracovníkům v ní zaměstnaným přijmout a uplatňovat závazky vyplývající z tohoto kodexu.

Snaží se ovlivňovat sociální politiku, pracovní postupy a jejich praktické uplatňování ve své zaměstnavatelské organizaci s ohledem na co nejvyšší úroveň služeb poskytovaných klientům.

Ve vztahu ke kolegům

Sociální pracovník respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů a ostatních odborných pracovníků. Vyhledává a rozšiřuje spolupráci s nimi a tím zvyšuje kvalitu poskytovaných sociálních služeb.

Respektuje rozdíly v názorech a praktické činnosti kolegů a ostatních odborných a dobrovolných pracovníků. Kritické připomínky k nim vyjadřuje na vhodném místě vhodným způsobem.

Sociální pracovník iniciuje a zapojuje se do diskusí týkajících se etiky se svými kolegy a zaměstnavateli a je zodpovědný za to, že jeho rozhodnutí budou eticky podložena.

Ve vztahu ke svému povolání a odbornosti

Sociální pracovník dbá na udržení a zvyšování prestiže svého povolání.

Neustále se snaží o udržení a zvýšení odborné úrovně sociální práce a uplatňování nových přístupů a metod.

Působí na to, aby odbornou sociální práci prováděl vždy kvalifikovaný pracovník s odpovídajícím vzděláním.

Je zodpovědný za své soustavné celoživotní vzdělávání a výcvik, což je základ pro udržení stanovené úrovně odborné práce a schopnosti řešit etické problémy.

Pro svůj odborný růst využívá znalosti a dovednosti svých kolegů a jiných odborníků, naopak své znalosti a dovednosti rozšiřuje v celé oblasti sociální práce.

Sociální pracovník spolupracuje se školami sociální práce, aby podpořil studenty sociální práce při získávání kvalitního praktického výcviku a aktuální praktické znalosti.

Ve vztahu ke společnosti

Sociální pracovník má právo i povinnost upozorňovat širokou veřejnost a příslušné orgány na případy porušování zákonů a oprávněných zájmů občanů.

Zasazuje se o zlepšení sociálních podmínek a zvyšování sociální spravedlnosti tím, že podněcuje změny v zákonech, v politice státu i v politice mezinárodní.

Upozorňuje na možnost spravedlivějšího rozdělení společenských zdrojů a potřebu zajistit přístup k těmto zdrojům těm, kteří to potřebují.

Působí na rozšíření možností a příležitostí ke zlepšení kvality života pro všechny osoby, a to se zvláštním zřetelem ke znevýhodněným a postiženým jedincům a skupinám.

Sociální pracovník působí na zlepšení podmínek, které zvyšují vážnost a úctu ke kulturám, které vytvořilo lidstvo.

Sociální pracovník požaduje uznání toho, že je zodpovědný za své jednání vůči osobám, se kterými pracuje, vůči kolegům, zaměstnavatelům, profesní organizaci a vzhledem k zákonným ustanovením, a že tyto odpovědnosti mohou být ve vzájemném konfliktu. (http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/eticky_kodex_sspr.pdf)

2.3 Práce kurátora pro mládež s klientem

Zákon č. 359/1999 Sb. v § 6 vymezuje okruh dětí, na které kurátor zaměřuje svou pozornost, přičemž kurátoři na tuto skupinu dětí především výchovným a preventivním způsobem. Hledají se tak způsoby jejich nové pozitivní orientace.

„Většina dětí vyžadujících zvýšenou pozornost pochází z nefunkčních rodin a z rodin rozvrácených. Jejich rodiče nejsou schopni je vést svým příkladem k plnění povinností, ke společenským návykům, k mravnímu vědomí i ke smysluplnému jednání a také k využívání volného času, schopností a podněcovat v nich ušlechtilé zájmy. Pro mnohé z nich není jejich domov domovem v pravém slova smyslu, ale jen místem na přespání a uspokojení nejnütnějších osobních potřeb.“ (Brabenec, Sociální politika 9/2000, s. 12)

2.3.1 Pracovní náplň kurátora pro mládež:

- zabývá se dětmi a mladistvými s poruchami chování či trestnou činností
- dle zákona 359/1999 Sb. zaměřuje sociálně-právní ochranu zejména na :

děti, které vedou zahálčivý a nemravný život spočívající v tom, že:

- zanedbávají školní docházku,
- nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy
- požívají alkohol nebo návykové látky
- žíví se prostitucí
- spáchaly trestný čin nebo
- jde-li o děti mladší než 15 let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem

děti, které se opakovaně dopouštějí útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte

- vede administrativu, která se týká dětí a mladistvých, se kterými pracuje
- na základě písemných požadavků orgánů činných v trestním řízení podává kvalifikované zprávy o osobách nezletilých a mladistvých, které se dopustily trestného činu

K tomu v souladu se z. č. 359/1999 Sb. využívá individuálních pohovorů, šetření poměrů v rodině, informací obecních úřadů, státních orgánů, škol, školských a zdravotnických zařízení, zaměstnavatele, apod.

- provádí sociální šetření, kontrolní činnost
- zúčastňuje se úkonů v přípravném řízení (výslech, konfrontace, seznámení a výsledky vyšetřování ...). Zúčastňuje se hlavního líčení a veřejného zasedání v trestních věcech mladistvých, kde aktivně využívá svá práva daná zákonem, včetně opravných prostředků
- poskytuje sociálně právní, výchovné, případně psychologické porady dětem i rodičům při řešení jejich rodinných, osobních a sociálních problémů a akutních krizových situací. Zprostředkovává pomoc odborných poradenských a zdravotnických pracovišť a jiných zařízení.
- dle zákona o rodině podává podněty na výchovná opatření u obtížně vychovatelných dětí a mladistvých a sleduje jejich účinnost
- podává podněty soudu na zahájení řízení o předběžném opatření podle § 76, § 76a o.s.ř.,
- podílí se na realizaci ústavní nebo ochranné výchovy do příslušných zařízení (zajištění dokladů, místa, doprovodu dítěte) ve spolupráci se soudem
- navštěvuje nezletilé a mladistvé, kteří jsou umístěni v ústavních zařízeních a věznicích
- spolupůsobí na zlepšení podmínek v rodinách obtížně vychovatelných nezletilých a mladistvých, u kterých je vykonávána ústavní výchova nebo ochranná výchova s cílem umožnit jejich návrat do rodiny
- analyzuje situaci v oblasti patologických jevů u dětí a mládeže a navrhuje preventivní opatření
- pomáhá nezletilým a mladistvým propuštěným z ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a mladistvých propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody, aby se co nejvhodněji začlenili do společnosti
- zastupuje děti s poruchami chování v řízení o ústavní výchově a zúčastňuje se trestního řízení proti mladistvým

- účastní se přestupkového řízení vedeného proti mladistvému v souladu se zákonem o přestupcích
- spolupracuje s ústavy pro výkon vazby i výkon trestu odnětí svobody, se školskými zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy, spolupracuje s orgány obcí, školami, zdravotnickými a školskými zařízeními, občanskými sdruženími, úřady práce, charitativními a jinými organizacemi, probační a mediační službou atd. (http://www.mpsv.cz/files/clanky/7290/Funkce_kuratora.pdf)

Cílem práce s problémovými dětmi i a jejich rodinami je především identifikace příčin jejich nežádoucího chování a podpora k nápravě takového jednání.

Co se týká výchovných problémů, praxe ukazuje především na problémy se záškoláctvím, úteky z domova, agresivitu, užívání drog, prostituci, ignoraci rodičovské autority atd.

Děti se do kontaktu s kurátorem dostávají nejčastěji na základě upozornění školy, policie, zdravotnických zařízení nebo občanů. V některých případech se na kurátora obrátí samo dítě nebo jeho rodič.

Kurátor pracuje s dítětem a jeho rodinou zpravidla dlouhodobě, zprostředkovává mu sociální, právní, pedagogické a psychologické poradenství, předává mu kontakt na různá zdravotnická, poradenská a školská zařízení, občanská sdružení, úřady práce a jiné organizace. Aby jeho práce byla účinná, potřebuje aktivní spolupráci samotného dítěte a jeho rodiny. Všichni společně se pak snaží najít cestu k nápravě.

Cílem práce kurátora je napravit narušené vztahy v rodině, posílit autoritu rodičů, vést mladé lidi k odpovědnosti za své chování, pomoc uvědomit si důležitost vzdělání a práce, vést k přehodnocení osobních priorit. Úskalím práce kurátora, je často neochota všech zúčastněných na řešení problému. Nejsou dodržovány dohodnuté termíny, neplní se domluvené úkoly a povinnosti. K řešením uvedených potíží patří výchovné pohovory, kontaktování na odborná zařízení (pedagogicko-psychologické poradny, psychiatrie, střediska výchovné péče, rodinné poradny, terapeutická pracoviště) zprostředkování volnočasových aktivit. Ke každodenním činnostem kurátora patří dále vydávání správních rozhodnutí, podávání návrhů k soudu na zahájení řízení o nařízení výchovných opatření.

Co nejefektivnějšího výsledku se snaží kurátor dosáhnout pravidelnými kontakty s dětmi a jejich rodinami.

2.3.2 Rizika výkonu práce

Všichni pracovníci pomáhajících profesí mohou být při výkonu své práce ohroženi, a to nejen samotným klientem, ale také při práci v terénu.

Sociální práce v terénu má řadu výhod. Pracovníci zde mohou získat řadu informací, které by k kanceláři nezjistili. Zároveň však přináší mnohá rizika. **V terénu** může být pracovník ohrožen přímo v rodině, kterou navštíví, ale také v prostředí, ve kterém žije – jde např. o případ vyloučených lokalit.

Další náročnou situaci představuje **jednání s agresivním klientem**. Nejedná se pouze o přímé projevy fyzické agresivity, ale také řadu verbálních agresivních projevů.

V neposlední řadě mohou být rizikovým faktorem práce kurátora také **pracovní postupy**, které mohou vyvolat konfliktní jednání klientů – např. dlouhé čekací doby (kdy např. kurátor nedodrží dohodnutý čas konzultace), nedostupnost návazných služeb (po rodině jsou např. požadovány změny, kterých může dosáhnout pouze za podpory sociálních služeb, ale ty nejsou pro rodinu dostupné a nebo také nedostatek personálu.

Přestože nelze předem předjímat ohrožení kurátorů, je žádoucí, aby všichni tito pracovníci byli schopni předcházet a zvládat rizika, která s výkonem jejich práce souvisí. (Pemová, Ptáček, 2012, s. 147-153)

2.3.3 Řízení ve věcech dětí mladších 15-ti let a řízení ve věcech mladistvých

Soudy se v případě dětí mladších 15-ti let a mladistvých (15 – 18let) ve svých rozhodnutích opírají o Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže.

Ustanovení § 1 tohoto zákona stanovuje účel zákona:

“Projednáváním protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší 15-ti let a mladiství, se sleduje, aby se na toho, kdo se takového činu dopustil, užilo opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se nadále páčání protiprávního činu zdržel a našel si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispěl k odčinění újmy vzniklé jeho protiprávním činem. Řízení musí být vedeno tak, aby přispívalo k předcházení zamezování páčání protiprávních činů“ (Zákon č. 218/2003 Sb.).

V řízení dle zákona č. 218/2003 Sb. je nutno postupovat s přihlédnutím k věku, zdravotnímu stavu, rozumové a mravní vyspělosti dítěte i mladistvého, proti kterému se toto řízení vede. To vše z toho důvodu, aby byl jejich další vývoj co nejméně ohrožen, a aby projednávané činy byly náležitě objasněny. Řízení je přitom třeba vést tak, aby působilo k předcházení dalším protiprávním činům. Orgány činné v trestním řízení přitom spolupracují s orgánem sociálně – právní ochrany dětí – zpravidla s kurátory pro mládež.

S ohledem na výše uvedené je potřeba zjistit o dítěti či mladistvém podrobné informace. Za tímto účelem bývají kurátoři pro mládež pověřeni vypracováním zprávy o osobních, rodinných a sociálních poměrech mladistvého a jeho aktuální životní situaci (Zákon č. 218/2003 Sb.)

Děti mladší 15-ti let

Dítě, které v době spáchání protiprávního jednání nedovršilo 15-ti let, není trestně odpovědné. Soud pro mládež v takovém případě učiní taková opatření, která jsou potřebná k jeho nápravě. Účastníky řízení jsou v tomto řízení nezletilé dítě, orgán sociálně-právní ochrany dětí, zákonní zástupci dítěte a další osoby, o jejichž právech a povinnostech má být v řízení jednáno. Bylo-li jednání dítěte, ve kterém je spatřován čin jinak trestný, spolehlivě prokázáno, nemusí být v řízení dítě vyslechnuto, avšak jeho názor ve věci musí být vždy zjištěn.

Soud poté může dítěti mladšímu 15-ti let uložit dle ust., § 93 z.č. 218/2003 Sb. tyto druhy opatření:

- Výchovná povinnost
- Výchovné omezení

- Napomenutí s výstrahou
- Zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče
- Dohled probačního úředníka
- Ochrannou výchovu

Dítěti může být uložena současně více opatření.

Mladiství

V případě, že se mladistvý dopustí protiprávního jednání, vystupuje kurátor pro mládež jako orgán, chránící zájmy svého klienta. Kurátor provází mladistvého po celou dobu trestního řízení. Účastní se výsledků mladistvého, dále zpracovává, pro potřeby orgánů činných v trestním řízení, zprávu o poměrech mladistvého, a to na základě prováděných šetření v rodině, ve škole, zjištění informace od lékařů, apod. Kurátor využívá spolupráce subjektů zapojených do sociální práce týkající se rodinného prostředí mladistvého. V nespolední řadě má kurátor pro mládež pravomoci navrhopvat v rámci soudního řízení důkazy na „obhajobu“ svého klienta. V závěrečné řeči navrhuje vhodná opatření, vedoucí k nápravě mladistvého.

Podle tohoto zákona může být mladistvým uloženo **výchovné, trestní či ochranné opatření**.

Co se týká ukládání opatření mladistvým, zákon uvádí, že účelem těchto opatření je především vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvého se zřetelem k jím dosaženému stupni rozumového a mravního vývoje, k osobním vlastnostem, k rodinné výchově a k prostřední mladistvého, z něhož pochází, i jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páčání provinění (Zákon č. 218/2003 Sb.).

1. Výchovná opatření (§ 15 – § 20 z. č. 218/2003 Sb.)

- ❖ dohled probačního úředníka (přestavuje pravidelné sledování chování mladistvého),
- ❖ probační program (jde o programy sociálního výcviku, psychologické poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou umnost, vzdělávací,

doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého),

- ❖ výchovné povinnosti (např. bezplatně, ve volném čase, vykonat společensky prospěšnou činnost, bydlet s rodiči, podrobení se léčení závislosti na návykových látkách, apod.),
- ❖ výchovná omezení (např. zákaz návštěv některých akcí, zařízení nebo jiného nevhodného prostředí, zákaz styku s určitými osobami, zákaz zdržovat se na určitém místě, zákaz užívat návykové látky, apod.),
- ❖ napomenutí s výstrahou (soud při jednání důrazně vytkne mladistvému protiprávnost jeho činu).

2. Ochranná opatření (§ 21 – 23 z. č. 218/2003 Sb.)

- ❖ ochranné léčení (soud může uložit léčení jak formou ambulantní, tak ústavní. Ukládá je např. v případě, že mladistvý spáchal trestnou činnost pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím užíváním, mladistvý spáchal trestný čin ve stavu vyvolaném duševní poruchou apod).
- ❖ zabezpečovací detence (soud může uložit toto opatření např. v případě, že by uložené ochranné léčení nevedlo dostatečně k ochraně společnosti)
- ❖ zabránění věci (lze uložit v případě, že nebyl uložen trest propadnutí věci)
- ❖ ochranná výchova (ukládá se např. v případě, že o mladistvého není náležitě postaráno, že jeho dosavadní výchova byla zanedbávána apod.).

3. Trestní opatření (§ 24 z. č. 218/2003 Sb.)

- ❖ obecně prospěšné práce
- ❖ peněžitá opatření
- ❖ peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu
- ❖ propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- ❖ zákaz činnosti
- ❖ vyhoštění
- ❖ domácí vězení
- ❖ zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- ❖ odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněně odsouzení)
- ❖ odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem

❖ odnětí svobody nepodmíněně

V případě uložení trestního opatření odnětí svobody nepodmíněně práce s mladistvým prokurátora pro mládež nekončí. Věznice se tak stává další oblastí, kde kurátor pro mládež vykonává sociálně-právní ochranu. Zákon ukládá kurátorům pro mládež spolupracovat s věznicemi. Tato spolupráce se projevuje např. ve vyjadřování se k formě přípravy na budoucí povolání mladistvého. Zákonnou povinností kurátorů je pravidelně, jednou za 3 měsíce navštěvovat mladistvého, který se nachází ve vazbě či výkonu trestu. Kurátor pro mládež je často jediným spojením s okolním světem. Rodiče často zaujmou negativní postoj ke svému dítěti, nezřídka se za něj stydí a ve věznici jej nenavštěvují a ni jej jinak nekontaktují. Kurátor pro mládež má právo i ve věznici hovořit s mladistvým bez přítomnosti jiných osob.

3 NÁSLEDKY TRESTNÉ ČINNOSTI MLÁDEŽE

Lidé se dopouštějí trestné činnosti v každém věku, nicméně v mládí a v rané dospělosti je její výskyt nejčastější. Současná právní úprava umožňuje trestně stíhat za překročení zákona pouze mladistvé, tedy nezletilé děti, které v době spáchání trestného činu dosáhly 15-ti let věku. Mladiství tedy trestně odpovědní jsou, ovšem sankce, které jim soud ukládá, nejsou tolik přísné, jako u dospělých. Následky trestné činnosti mohou být různé – závisí na míře protiprávního jednání. V případě, že se protiprávního jednání dopustí nezletilé dítě mladší 15-ti let, může mu být uložena sankce v rámci občanskoprávního řízení (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 145).

Při kumulaci poruch chování a trestné činnosti může soud rozhodnout o nařízení ústavní výchovy, která je institutem rodinného práva.

3.1 Ústavní výchova

První ústavy, které byly budované pro společensky handicapované lidi, nebyly specializované. Zpočátku je zřizovala církev, od 16. století pak i obce. Specializované ústavy pro mládež byly u nás zakládány až v druhé polovině 19. století. Byly zřizovány obcemi, zemskými orgány státní správy, ale také různými spolky. Některé nestátní subjekty pověřoval stát až do druhé světové války výkonem soudně uložených opatření. Ústavy se, ve srovnání s dnešními, více lišily v organizaci režimu a ve velikosti skupin. Některé ústavy byly represivnější, někde byl zase kladen větší důraz na vzdělávání. Co se týká práci svěřenců, představovaly některé ústavy např. zemědělské farmy, jiné internáty, kde se vyučovalo řemeslům, jiné působily jako zprostředkovatelny pracovních sil pro podnikatele v okolí. Svým svěřencům pracovníci ústavů poskytovali i péči po jejich propuštění – např. hledání práce a bydlení, a často s nimi zůstávali v dlouhodobém kontaktu. V padesátých letech vznikla jednotná síť ústavů pro děti a mládež, která pod upravenými názvy existuje dodnes (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 155).

Zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy jsou:

- ❖ dětské diagnostické ústavy – pro děti, plnící povinnou školní docházku
- ❖ diagnostické ústavy pro mládež, - pro děti po splnění povinné školní docházky
- ❖ dětské domovy
- ❖ dětské domovy se školou
- ❖ výchovné ústavy

Z hlediska základních lidských práv a svobod umístění dítěte mimo rodinu představuje závažný zásah do nedotknutelnosti jedince a jeho okolí. Proto, s ohledem na vážnost těchto rozhodnutí, je třeba patřičné kroky řádně zhodnotit.

Ústavní výchova nařizována rozhodnutím soudu podle Zákona č. 94/1963, o rodině, v občanskoprávním řízení a je určena pro nezletilé děti do 18-ti let věku, přičemž z důležitých důvodů může soud ústavní výchovu prodloužit o jeden rok po dosažení zletilosti.

Důvody, které nejčastěji vedou k návrhu ústavní výchovy:

- protiprávní jednání
- začínající závislost na drogách, alkoholu, automatech
- útěky z domova
- výchovná opatření uložená před návrhem ústavní výchovy
- zahálčivý způsob života
- nerespektování rodičů
- členství v závadové partě

(Matoušek, Kroftová, 2003, str. 157)

3.2 Ochranná výchova

Ochranná výchova je druhem ochranného opatření, které je definováno trestním zákoníkem. Má účel preventivní, ale také s cílem izolovat a resocializovat toho, kdo se společensky nebezpečného činu dopustil. Ochrannou výchovu může soud, v **občanskoprávním řízení**, uložit i osobám mladším 15-ti let, které spáchaly čin, který je, u právně odpovědných osob, pokládán za trestný čin, a které v době spáchání trestného činu dosáhlo 12-ti let. V trestním **řízení** může být uložena pouze mladistvým (tedy ve věku 15-18let). Dle ust. § 22 z. č. 218/2003 Sb. může soud uložit ochrannou výchovu v případě, že o mladistvého není náležitě postaráno, dosavadní výchova mladistvého byla zanedbávána nebo v případě, že prostředí, ve kterém mladistvý žije, neskýtá záruku jeho náležité výchovy.

Ochranná výchova je vykonávána ve výchovných zařízeních, ve kterých je řádným pedagogickým vedením zabezpečena příprava chovance na jeho budoucí povolání. Soud může v průběhu ochranné výchovy mladistvého podmíněně umístit mimo výchovné zařízení,

pokud lze očekávat, že se bude řádně chovat a pracovat. Pokud mladistvý tato očekávání nesplní, může soud rozhodnout o pokračování v ochranné výchově (Zákon 218/2003 Sb.).

Ústavní i ochranná výchova mohou být ukládány jen osobám mladším než 18 let a ve výjimečných případech mohou být prodlouženy do věku 19 let.

4 PREVENCE A NÁPRAVA DELIKVENTNÍHO JEDNÁNÍ

U delikvence a kriminality dětí a mladistvých je kladem důraz na jejich prevenci, případně včasné podchycení a nápravu v raných fázích jejich rozvoje. Jde především o práci s rodinou, kdy v této oblasti je působení zaměřeno na podporu adekvátního fungování rodiny. Pomoc zde mohou poskytnout jednak výchovní poradci ve školách, pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče a také kurátoři pro mládež (Vágnerová, 2004, s. 803).

Prevence by měla být zaměřena obecně na všechny sociálně patologické jevy u dětí a mládeže, kdy takto jsou označeny všechny nezdravé, obecně nežádoucí je, tzn. společensky nebezpečné formy deviantního chování.

Jde např. o:

- . drogové závislosti,
 - alkoholismus a tabakismus
 - závislost na hracích automatech - gambling,
 - záškoláctví,
 - šikanování,
 - rasismus,
 - vandalismus,
 - xenofobie,
 - kriminalita,
 - ohrožování mravní výchovy mládeže

(Mühlpachr, 2003, s. 6).

Předcházet poškození je vždy lepší, než léčit. Předcházení poškození zdravého vývoje dítěte, snižování následků negativních vlivů, které na něj během života působí, vytváření podmínek pro rozvoj osobnosti dítěte, představuje právě prevence.

Prevence kriminality zahrnuje širokou osvětu v oblasti trestné činnosti, práci s rizikovými či problémovými jedinci či skupinami, snižování rizika nežádoucích společenských jevů, jako je např. záškoláctví. S tím je spojena i nutnost informování nezletilců, mladistvých a

jejich rodičů o rizicích a nebezpečích různých závislostí (alkohol, drogy, gamblerství), a k následné výchově k zdravému životnímu stylu a smysluplnému trávení volného času.

Prevenici členíme na prevenci primární, sekundární a terciární.

Primární prevence má za cíl snížení pravděpodobnosti výskytu určitých negativních jevů ve společnosti, které zvyšují riziko vzniku nepřiměřeného, nevhodného až delikventního chování. Je zaměřena na obecnou podporu zdravého vývoje dítěte, a to od narození až do dospělosti, na péči o rodinu, na výchovu a vzdělání. V primární prevenci delikventního chování dětí a mládeže jde jednak o:

- **působení na širokou veřejnost** – v praxi jde o vytváření a uplatňování zákonů, vyhlášek, směrnic, působení na školské instituce, sdělovací prostředky, aktivity nevládních organizací,
- **působení na rodiče a jiné vychovatele** – např. prostřednictvím vzdělávání rodičů, budování poradenské péče pro rodiny,
- **působení na pedagogy, lékaře, odborné pracovníky** – zahrnuje např. zpracovávání poznatků z výzkumů a odborných studií.

Sekundární prevence představuje vytipování rizikových skupin obyvatelstva, rizikových životních situací, které dítě ohrožují a tato rizika omezit. Metody, které jsou užívány při sekundární prevenci, mají za cíl rizika odhalovat, poznávat, mít je pod kontrolou a aktivním působením je zmenšovat.

Terciární prevence stojí před úkolem zabránit, aby se poškození dítěte nezhoršovalo, neopakovalo, a aby následky tohoto poškození byly omezeny na minimum. Je zaměřena na odbornou, profesionální pomoc (Kraus, 2008, s.148).

Preventivně mohou působit také **nevládní organizace**. Důležitým nástrojem je také sociální politika státu, která ovlivňuje jak systém vzdělávání, stabilitu rodiny, tak i fungování všech institucí zabývajících se rizikovou mládeží. Význam však mají i místní programy pro konkrétní skupiny rizikových dětí. (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 266)

4.1 Střediska výchovné péče

Preventivně výchovnou péči poskytuje také **Středisko výchovné péče** (dále SVP). SVP poskytuje péči, která je zaměřena na odstranění a či zmírnění již vzniklých poruch chování a na prevenci vzniku dalších negativních jevů. SVP dále poskytuje informace, konzultace a odbornou pomoc osobám odpovědným za výchovu. V zákoně jsou podrobně vymezena práva a povinnosti dětí, umístěných v zařízení – sem patří např. právo na respektování lidské důstojnosti, právo na společné umístění se sourozenci, právo radit se s opatrovníkem bez přítomnosti třetích osob, právo udržovat kontakt s osobami odpovědnými za výchovu, právo přijímat návštěvy v zařízení apod. Mezi povinnosti patří např. dodržování pořádku a kázně, plnění pokynů zaměstnanců zařízení, podrobení se na výzvu ředitele vyšetření, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.

Preventivně výchovná péče může být v SVP poskytována formou:

1. ambulantní forma
2. internátní forma - tento pobyt trvá zpravidla 8 týdnů

V SVP jde tedy o poskytování speciálně pedagogických a psychologických služeb, především dětem s rizikem poruch chování nebo již rozvinutými projevy poruch chování, u kterých není nařízena ústavní či ochranná výchova (Bayerová, 2010, s. 1)

4.2 Systém včasné intervence

V České republice existuje celá řada institucí, zařízení a organizací, které se z nejrůznějších stran zabývají kriminálně rizikovými skupinami dětí. Přestože však počet specializovaných institucí pro práci s rizikovými dětmi stále roste, nevzrůstá jejich úspěšnost a efektivita. Mnoho rizikových či již delikventních dětí není tímto systémem vůbec zachycena. Jejich další vývoj pak není ovlivněn směrem k nápravě. Způsob práce je často formální a neřízený. Opatření jsou ukládána bez ohledu na širší souvislosti, často pouze s ohledem na povinnosti stanovené právními předpisy a navyklé způsoby práce. Na tuto roztržitost, nekoordinovaný a nesystémový přístup reaguje **Systém včasné intervence** (dále SVI).

Tento projekt je vytvářen a realizován v úzké spolupráci s Probační a mediační službou ČR a Ministerstvem vnitra.

Základním posláním SVI je pozitivní změna situace – chování klienta, a to pomocí rychlé, adekvátní a efektivní reakce všech institucí, do jejichž působnosti spadá péče o ohrože-

né a delikventní děti. Tato pomoc pak směřuje k nápravě nežádoucího stavu, tedy delikventního jednání dítěte, případně ohrožení dítěte, apod.

Cílem SVI je zefektivnění metod práce jednotlivých subjektů, přičemž zvýšená pozornost musí být věnována období před spácháním deliktu. V té době totiž existuje řada signálů o rizikovém chování dítěte. V praxi tento systém představuje systémové propojení mezi subjekty, které řeší problematiku delikventní mládeže. Slouží k rychlému předávání informací prostřednictvím elektronických médií.

Základem SVI je informační propojení policie, orgánů sociálně-právní ochrany a orgánů justice. Technické propojení institucí zabývajících se trestnou činností dětí a oblastí sociálně-právní ochrany dětí a mládeže slouží ke zlepšení celkové úrovně spolupráce, minimalizaci páchaní další trestné činnosti na tomto úseku a zlepšení efektivity ukládaných výchovných opatření.

Cílové skupiny klientů SVI:

- Děti a mládež, které se dopustily protiprávního jednání bez ohledu na pozdější kvalifikaci skutku a jejich rodiny.
- Děti s nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovou, na útěku ze zařízení a jejich rodiny.
- Děti a mládež, u kterých dochází ke kumulaci závažných výchovných problémů (záškoláctví, šikana, drogy, alkohol, apod.) a jejich rodiny.
- Poškození (oběti) protiprávním jednáním nebo svědci protiprávního jednání a jejich rodiny (poškození i oběti do dovršení 18-ti let věku).

Projekt SVI nezvyšuje zatížení policie, justice či orgánů sociálně-právní ochrany. Naopak, při správné aplikaci práci zrychluje a zefektivňuje. Jako vhodná perspektiva je její plošné rozšíření po celé České republice (www.mvcr.cz/soubor/system-vcasne-intervence-pps.aspx).

To, co mladí lidé na šikmé ploše nejvíce postrádají, je hodnotový vztah s někým, kdo na ně čeká, kdo je umí přivést k zamyšlení nad vlastním životem, kdo je jim poté schopen poradit a komu se tedy může svěřit a také důvěřovat. Někoho mít a někam patřit je základní potřebou, bez níž nelze očekávat změnu postojů (Scheinost et al., 2010 s. 82).

5 SPOLUPRÁCE KURÁTORA PRO MLÁDEŽ Z PROFESNÍHO HLEDISKA

Jak již bylo výše uvedeno, kurátor při práci s nezletilým či mladistvým klientem spolupracuje s řadou orgánů a organizací. K nejvýznamnějším, s ohledem na trestní řízení, patří probační a mediační služba a orgány činné v trestním řízení – tedy policie, soudy, státní zastupitelství, dále městská policie, školy.

5.1 Probační a mediační služba ČR

Probační a mediační služba ČR (dále PMS) byla zřízena zákonem č. 257/2000 o Probační a mediační službě. Jde o státní organizaci, která zajišťuje kontrolu výkonu trestů nespojovaných s odnětím svobody, připravuje podklady pro jejich ukládání a nabízí možnost zprostředkování jednání mezi pachatelem a obětí o urovnání následků trestného činu (tedy mediaci).

Cílem PMS je integrace pachatele – tedy vedení pachatele k tomu, aby žil ve společnosti způsobem, který je v souladu se zákony, dále podpora zapojení oběti do procesu řešení následků trestného činu a v neposlední řadě také ochrana společnosti, prováděná kontrolou výkonu trestů a opatření, s cílem předejít nebezpečí dalšího opakování kriminality.

K činnostem PMS tedy patří již zmiňovaná mediace, dále spolupráce s oběťmi, zajištění alternativních trestů a také práce s dětmi a mladistvými, kteří se dopustili protiprávního jednání, a také jejich rodinami, která spočívá zejména v nabídce uskutečnění mediace, přípravě a zajištění výkonu výchovných trestních opatření (např. dohledu probačního úředníka, výkonu společensky prospěšné činnosti, probačního programu apod).

Výkon činností PMS je nemyslitelný bez spolupráce s dalšími organizacemi. A odborníky - kurátory, psychology, psychiatry, azylovými domy, dětskými domovy, poradnami, komunitami pro drogově závislé a dalšími).

Činnost v oblasti řešení delikvence mládeže PMS ČR považuje za jednu ze svých priorit a k její efektivitě může významně napomoci i SVI.

5.2 Policie ČR a Městská policie

Policie ČR se účastní péče o delikventní děti především v oblasti vyšetřování, popř. stíhání dětských pachatelů protiprávního jednání. Jako první se dostává do kontaktu s pachatelem, oběťmi nebo svědky protiprávního jednání. Další role Policie ČR spočívá ve spolupráci

s OSPOD při vyhledávání dětí umístěných v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, kteří jsou na útěku z těchto zařízení. Pátrání po pohřešovaných, práci se svědky protiprávního činu (dětmi) a osobami poškozenými protiprávním jednáním.

Legislativně je činnost Policie ČR upravena především zákonem o Policii ČR, prováděcími předpisy k tomuto zákonu a závaznými pokyny. Již zmíněným Zákonem č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže je ovlivněna a posílena také role Policie ČR (zejména úzká spolupráce s orgány justice).

Městská policie postupuje při své činnosti zejména podle Zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Její činnost, ve vztahu k dětem, spočívá především v tom, že zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku. Dostává se tak do kontaktu i s dětmi, které jej narušují, dopouštějí se provinění, činu jinak trestného nebo přestupku. Při výkonu své činnosti úzce spolupracuje zejména s Policií ČR, příslušnými státními orgány a organizacemi a orgány samosprávy a v neposlední řadě také s orgány sociálně-právní ochrany dětí.

5.3 Soudy

Legislativně je činnost justičních orgánů v dané oblasti ošetřena příslušnými právními předpisy. Důležitým právním předpisem je zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, který nabyt účinnosti k 1. lednu 2004. Jeho uplatňování výrazně ovlivnilo činnost justice v oblasti delikventních dětí, zejména mladistvých. V rozhodovací činnosti soudů se uplatňují výsledky práce všech ostatních subjektů (OSPOD, policie, PMS, státního zastupitelství, apod.). Soudy jsou činné také v oblasti řízení o uložení ústavní nebo ochranné výchovy, která je s problematikou delikventních dětí úzce spjata. Soudnímu vyřešení případu by měla předcházet maximální snaha státních zastupitelství a PMS o řešení jinou formou než vynesením rozsudku a uložením trestu.

Zkušenosti z praxe ukazují, že k co nejlepšímu vyřešení případu je naprosto nezbytná maximální součinnost a spolupráce soudů, státních zastupitelství, probační a mediační služby a orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

Výše zmiňovaný zákon zároveň posílil prevenci páchaní protiprávních činů, a to tím, že preferuje výchovné a ochranné prvky výchovy, a soudnímu vyřešení případu tak často předchází snaha o alternativní řešení, než vynesení rozsudku a uložení trestního opatření.

5.4 Státní zastupitelství

Působnost státního zastupitelství (dále SZ) na úseku postihu kriminality mladistvých (15 - 18 let) a nezletilých (do 15-ti let) osob je určována taktéž zejména Zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Státní zastupitelství vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení v trestních věcech mladistvých či nezletilých pachatelů od samého počátku, tj. již od fáze tzv. „prověřování“. Ve věcech mladistvých pachatelů má státní zástupce poměrně rozsáhlé pravomoci od možnosti uložení výchovného opatření až po možnost ukončit trestní stíhání mladistvého některým z tzv. „odklonů“ (např. podmíněné zastavení trestního stíhání). Ve věcech nezletilých pachatelů má státní zástupce prakticky jedinou možnost, a to podat okresnímu soudu návrh na uložení výchovného opatření nezletilému pachateli, jehož věc byla v trestním řízení odložena z důvodu nedostatku věku.

Neméně významným okruhem informací, které může SZ poskytnout pro potřeby OSPOD jsou informace týkající se mladistvých či nezletilých osob vystupujících v trestním řízení jako poškození či svědci. Státní zástupci mají stanovenou povinnost tzv. „vytěžování“ poznatků z trestní působnosti státního zastupitelství pro jeho netrestní působnost. Podstatou je povinnost vytěžit poznatek získaný v rámci trestního řízení, který se týká osoby mladší 18 let, a který může být využit pro zajištění řádné výchovy takové osoby.

5.5 Školy

Školy a školská zařízení představují neodmyslitelný spolupracující subjekt s orgánem sociálně – právní ochrany dětí.

V poslední době zaznamenávají učitelé v chování žáků častěji agresivitu, násilí, poruchy chování. Velkým problémem současnosti je šikana a také záškoláctví.

Tak, jako každý sociální problém, také problém záškoláctví je problémem interdisciplinárním – znamená to, že možnosti jeho řešení se nabízí prostřednictvím práce více odborníků (učitel, výchovný poradce, speciální pedagog, sociální pracovník, dětský lékař atd). (Bakošová, 2008, s. 142)

Spolupráce škol a OSPOD spočívá především ve výměně informací, a to na základě ohlašovací povinnosti ve smyslu příslušných právních norem (oznamování o podezření na šikanu, záškoláctví, nezáměr rodičů, týrání, útěky, apod.). Kurátor pro mládež se také pravidelně účastní výchovných komisí, pořádaných školou k řešení vzniklých potíží.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 ÚSPĚŠNOST KURÁTORA PRO MLÁDEŽ PŘI RESOCIALIZACI DELIKVENTNÍ MLÁDEŽE

6.1 Cíl výzkumu

Cílem následujícího výzkumu bylo zjistit a porovnat úspěšnost kurátorů při resocializaci delikventní mládeže v jednotlivých krajích. Byly zkoumány kritéria jako pohlaví klientů, věk, jejich bydliště (město či vesnice), vliv vrstevnických skupin a další důležité aspekty, které mají vliv na resocializaci delikventů. Zaměřil jsem na porovnávání údajů ze všech krajů České republiky.

6.2 Stanovení dílčích cílů

Vzhledem ke skutečnosti, že nelze srovnávat resocializaci u všech delikventů bez rozdílu, byly stanoveny následující dílčí cíle výzkumu:

- Porovnat úspěšnost nápravy klientů z hlediska věku a pohlaví.
- Zjistit, jakými metodami pracují kurátoři se svými klienty.
- Porovnat resocializaci klientů z vesnic měst.
- Zjistit, jak ovlivňuje vzdělání a délka praxe kurátorů jejich úspěšnost při resocializaci klientů.
- Zjistit, jak ovlivňují nápravu klientů vrstevnické skupiny.
- Zjistit, jak hodnotí svou práci sami kurátoři, a to z hlediska náročnosti profese, komunikace s klienty a také z hlediska platu.

Hlavními cílem výzkumu bylo zjistit, jaká je úspěšnost kurátorů pro resocializaci, ale také mne zajímalo, jak hodnotí svou práci sami kurátoři. Připojil jsem proto i několik otázek na toto téma.

6.3 Výzkumné předpoklady

1. Předpokládám, že úspěšná resocializace se projevuje častěji u dívek než u chlapců.
2. Předpokládám, že úspěšná resocializace se projevuje častěji u klientů z vesnic než u klientů z měst.
3. Předpokládám, že klienti ve věku 6-14 let vykazují vyšší úspěchy při resocializaci, než klienti ve věku 15-18 let.

6.4 Stanovení hypotéz

- 1H0: Vzdělání kurátorů nemá vliv na úspěch při resocializaci.
- 1HA: Kurátoři se vzděláním magisterským a vyšším vykazují vyšší úspěšnost při resocializaci klientů.

- 2H0: Délka praxe kurátorů nemá vliv na úspěch při resocializaci.
- 2HA: Kurátoři s praxí 8 let a více vykazují vyšší úspěšnost při resocializaci klientů.

6.5 Výzkumný vzorek

Byl stanoven:

Základní soubor: všichni kurátoři pro mládež na území České republiky (195)

Výběrový soubor: všichni kurátoři pro mládež na území České republiky (195)

Výběr proběhl exhaustivním způsobem.

Z rozeslaných 195 dotazníků se zpět vrátilo 75. Návratnost je 38%.

Dotazníkového šetření se tedy zúčastnilo celkem 75 kurátorů pro mládež. Z toho bylo 29 mužů a 46 žen.

Výzkum proběhl anonymně, dotazníky byly respondentům rozeslány elektronickou poštou. Respondenti odpovídali na otázky uzavřené a škálové, u uzavřených otázek měli v některých případech možnost zvolit možnost „jinak“ a vyjádřit odpověď vlastními slovy. Tuto možnost ale žádný z respondentů nevyužil, všichni respondenti si z nabídnutých možností vždy vybrali. Respondentům byla také nabídnuta zpětná vazba, někteří o ni projevili zájem již při odeslání dotazníku, jiní na tuto nabídku nereagovali.

6.6 Metody výzkumu

Pro zjištění informací potřebných k provedení výzkumu jsem si zvolil **kvantitativní metodu** formou **dotazníku**, kterou shledávám jako nejvhodnější pro získávání, zpracovávání a porovnávání většího množství informací.

Do dotazníku jsem zařadil jednak otázky **uzavřené**, tedy otázky ve kterých je respondentovi nabídnuta možnost výběru z určitého počtu odpovědí (otázky č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16, 18), dále **polouzavřené** otázky, tedy otázky, ve kterých má respondent možnost vybrat jednu odpověď, ale pokud nenajde tu svou, může zvolit možnost „jinak“ a v otázce se vyjádřit vlastními slovy (otázky č. 7, 8, 11, 12, 17). Posledním typem otázek jsou otázky **škálové**, tedy otázky ve kterých respondent vyjadřuje svou odpověď na **škále 1-5** (otázky č. 9, 10, 13, 14, 15, 19).

Dalším důležitým aspektem je **rozsah dotazníku**. Je třeba brát v úvahu věk respondentů a jejich zkušenost s vyplňováním dotazníků. Vzhledem k faktu, že kurátoři pro mládež mají s dotazníky hodně zkušeností, mohl jsem sestavit dotazník delší, využít i jiné otázky než uzavřené a získat tak další, cenné informace.

Důležitý je také **způsob zadávání dotazníku**. Vzhledem k tomu, že by bylo nemožné navštívit všechny kurátory osobně a požádat je o vyplnění dotazníku, použil jsem cestu elektronické pošty. Touto cestou je sice návratnost nižší než u osobního zadávání dotazníku, ale s ohledem na rozsah dotazníkového šetření jsem zvolil tento způsob.

Analýza získaných dat byla provedena pomocí **testu dobré schody chí-kvadrát**. Tento test významnosti ověřuje, zda četnosti, které byly získány měřením, se odlišují od teoretických četností, které odpovídají dané nulové hypotéze (Chráška, 2007, s. 71).

6.7 Analýza výsledků a interpretace výsledků výzkumu

Tabulka 1 - Rozdělení respondentů podle pohlaví, věku a místa působení

Působení (kraj)	20-29 let		30-39 let		40-49 let		50-59 let		60 let a více		Celkem
	muž	žena	muž	žena	muž	žena	muž	žena	muž	žena	
Jihomoravský	1		2	1		2					6
Zlínský		1		1	1	1		1			5
Olomoucký	1		1	1		1	1				5
Moravskoslezský	1		2	1		1					5
Vysočina		1		1	3	1					6
Pardubický		1	1		1			2			5
Královéhradecký				1	1	2					4
Jihočeský	1		1			2		2			6
Středočeský					2	2	1				5
Praha				5	2	1					8
Liberecký	1	1	1				2				5
Ústecký				1	1	3					5
Karlovarský				1	1	2					4
Plzeňský		1		3	1	1					6
Celkem	5	5	8	16	13	19	4	5	0	0	75

Na základě této tabulky můžeme konstatovat, že nejvíce většinu respondentů tvoří ženy ve věku 30-39 let a 40-49 let a muži ve věku 40-49 let.

Tabulka 2 - Rozdělení respondentů podle získaného vzdělání a délky praxe

Tato tabulka obsahuje i informaci, zda respondenti absolvovali vzdělání v oboru sociální práce.

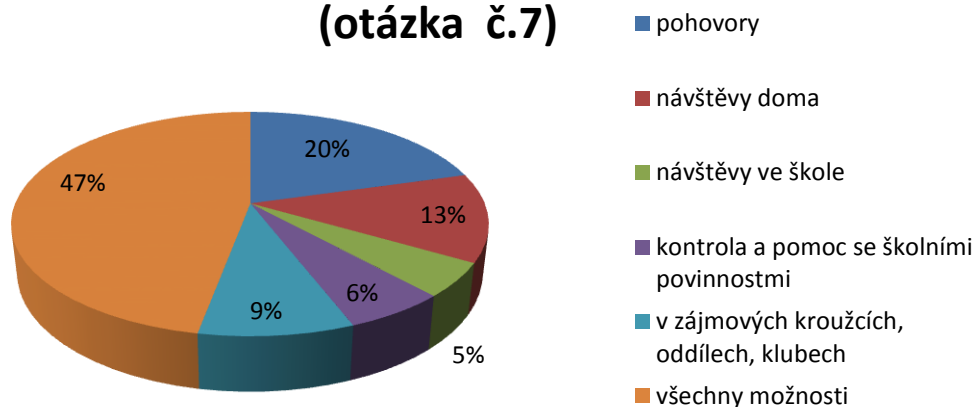
Vzdělání	Středoškolské		Vyšší odborné		Bakalářské		Magisterské		Doktorantské		Celkem
	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	
V oboru sociální práce											
Délka praxe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0-1 rok				2	3			3			8
2-4 roky				1	4	4	6	3			18
5-7 let					3	1	6		2		12
8-10 let					3		15	1	4		23
11 let a více					2		3	1	6	2	14
Celkem	0	0	0	3	15	5	30	8	12	2	75

Tabulka č. 2, která vznikla zpracováním uzavřených otázek č. 4, 5 a 6, nám ukazuje, že nejvíce respondentů absolvovalo magisterské vzdělání v oboru sociální práce, následují respondenti s bakalářským vzděláním v oboru SP a na třetím místě jsou respondenti s doktorantským vzděláním v oboru SP.

Na základě těchto skutečností můžeme usoudit, že informace získané výzkumem jsou z kvalitních a profesionálních zdrojů.

Graf č. 1 - Metody práce s klienty

Jakým způsobem pracujete se svými klienty? (otázka č.7)

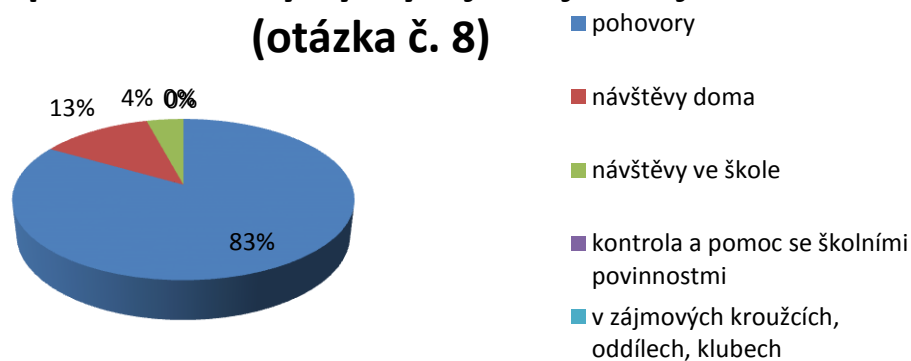

Graf č. 1 vznikl na základě zpracování otázky č. 7 a dává nám odpověď na jednu z dílčích výzkumných otázek. Předpoklad u této otázky byl takový, že většina respondentů zvolí možnost „všechny možnosti“, avšak odpovědělo tak pouze 47% respondentů, tj. 48 kurátorů.

Respondenti, kteří odpověděli jak je výše uvedeno, byli požádáni o odpověď na dodatečnou otázku, a to otázku č. 8, o které vypovídá graf č. 2.

Graf č. 2 - Nejčastější metoda práce s klienty

V případě odpovědi "všechny možnosti" u předěšlé otázky označte tu, která se ve Vaší práci s klienty vyskytuje nejčastěji. (otázka č. 8)

U této otázky se potvrdil předpoklad, že i když kurátoři pracují se svými klienty všemi dostupnými metodami, nicméně převažují u nich právě osobní pohovory.

Tabulka 3 - Názory respondentů z jednotlivých krajů na spolupráci s institucemi

(Policie ČR, Probační a mediační služba, Soudy, Školy, Zdravotnická zařízení, Občanská sdružení)

Respondenti hodnotili spolupráci na škále 1-5, kdy 1 znamenalo „špatná spolupráce“ a 5 „výborná spolupráce“. V tabulce, která vznikla na základě zpracování otázky č. 9, jsou zaznamenány průměry hodnocení.

Instituce	Policie ČR	PMS	Soudy	Školy	Zdrav. zařízení	Obč. sdružení	Celkový průměr
Kraj	průměr	průměr	průměr	průměr	průměr	průměr	
Jihomoravský	3,33	4	3,33	3,17	2,83	2,17	3,13
Zlínský	4,2	4,4	3	3,2	2,2	2,2	3,2
Olomoucký	3,4	4,4	2,8	3	2,6	2,4	3,1
Moravskoslezský	3,2	3,8	2,2	2,4	1,8	3	2,73
Vysočina	4	3,33	3	2,83	3,67	3,67	3,4
Pardubický	3	4,2	2,8	3	2,4	1,8	2,86
Královéhradecký	3,25	3,5	2,75	3	2,5	2	2,83
Jihočeský	2,33	4	2,33	2,67	2,67	3,8	2,96
Středočeský	3	3,2	3,2	2,4	3	2,2	2,83
Praha	4,13	4,13	3	2,5	2,75	2,5	3,16
Liberecký	2,6	4,4	2,8	3	3	1,8	2,93
Ústecký	3,8	3,6	3,6	3	3	2,6	3,26
Karlovarský	4	2,75	3,75	2,75	2,75	3	3,16
Plzeňský	3,17	4	3,2	3	3	3	3,22
Celkový průměr	3,38	3,83	2,98	2,85	2,72	2,58	

*zvýrazněné položky jsou nejvyšší v daném sloupci.

Údaje uvedené v tabulce č. 3 poskytují tyto informace:

Kurátoři ze Zlínského kraje hodnotí spolupráci s institucemi nejlépe. Následují kurátoři z kraje Libereckého a kraje Vysočina.

Dále bylo zjištěno, že nejlépe se kurátorům spolupracuje s institucemi Probační a mediační služby a Policie ČR. Naopak, za nejhorší spolupráci označili respondenti spolupráci s Občanskými sdruženími.

Tabulka 4 - Hodnocení spolupráce kurátorů s institucemi dle zjištěných průměrů

	<u>Policie ČR</u>	<u>Probační a mediační služba ČR</u>	<u>Soudy</u>
1. místo	Zlínský	Zlínský Olomoucký Liberecký	Karlovarský
2. místo	Praha	Pardubický	Ústecký
3. místo	Vysočina Karlovarský	Praha	Jihomoravský
	<u>Školy</u>	<u>Zdravotnická zařízení</u>	<u>Občanská sdružení</u>
1. místo	Zlínský	Vysočina	Jihočeský
2. místo	Jihomoravský	Středočeský Liberecký Ústecký Plzeňský	Vysočina
3. místo	Pardubický Královéhradecký Olomoucký Liberecký Ústecký Plzeňský	Jihomoravský	Moravskoslezský Karlovarský Plzeňský

Tabulka č. 4 vypovídá o umístění jednotlivých krajů (kurátoři z těchto krajů) ve spolupráci s institucemi.

Tabulka 5 - Spolupráce kurátorů s institucemi – hodnoty medián, modus, směrodatná odchylka

	Policie ČR	PMS ČR	Soudy	Školy	Zdravotnická zařízení	Občanská sdružení
Medián	4	4	3	3	3	2
Modus	4	4	3	3	3	2
Průměr	3,38	3,83	2,98	2,85	2,72	2,58
Směrodatná odchylka	1,1625	0,7769	0,7347	0,7718	0,7550	1,0935

Tabulka 6 - Spokojenost respondentů se svým měsíčním výdělkem

Respondenti odpovídali na škále 1-5, kdy 1 znamenalo „*nespokojenost s výdělkem*“ a 5 „*spokojenost s výdělkem*“. Tabulka vznikla na základě zpracování otázky č. 10.

Kraj	Průměr	Kraj	Průměr
Jihomoravský	3	Jihočeský	3,16
Zlínský	3	Středočeský	2,4
Olomoucký	2,6	Praha	2,62
Moravskoslezský	1,4	Liberecký	2,4
Vysočina	3,66	Ústecký	2,2
Pardubický	2	Karlovarský	2,75
Královéhradecký	1,5	Plzeňský	2,5

**zvýrazněné položky jsou nejvyšší*

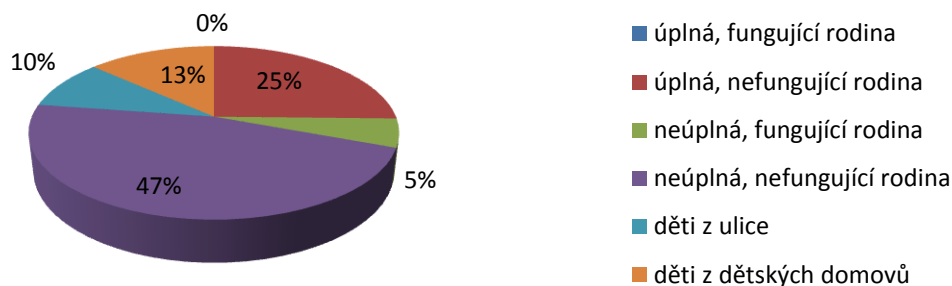
Na základě tabulky č. 6 můžeme konstatovat, že nejvíce spokojeni s platovým ohodnocením jsou kurátoři z kraje Vysočina, následuje kraj Jihočeský a poté kraje Zlínský a Jihomoravský. Naopak, nejvíce nespokojeni jsou kurátoři z krajů Moravskoslezský a Královéhradecký.

Tabulka 7 - Spokojenost respondentů se svým měsíčním výdělkem – hodnoty medián, modus, směrodatná odchylka

Medián	Průměr	Směrodatná odchylka	Modus
2	2,56	0,9897	2

Graf č. 3 - Rodinné poměry klientů

Z jakých rodin nejčastěji pocházejí Vaši klienti? (otázka č. 11)

Na základě grafu č. 3 můžeme usoudit, že nejvíce delikventů, kteří se stanou klienty kurátorů pro mládež, pochází z neúplných, nefungujících rodin (47%).

Tabulka 8 - Náročnost práce s různými skupinami klientů

Respondenti odpovídali na škále 1-5, kdy 1 znamenala „náročná spolupráce“ a 5 „nenáročná spolupráce“. V tabulce, která vznikla na základě zpracování otázky č. 13, jsou zaznamenány zjištěné průměry.

Skupina klientů	Konfliktní a agresivní klienti	Nemluvní klienti	Plačtiví klienti	Pasivní a nespolupracující klienti	Klienti předškolního věku	Dospívající klienti	Klienti, kteří se stali obětí krutého zacházení	Celkový průměr
Kraj	průměr	průměr	průměr	průměr	průměr	průměr	průměr	
Jihomoravský	1,83	2	2,83	1	3,33	2	1,66	2,09
Zlínský	1,8	1,6	2	2	3,4	2,6	2,2	2,22
Olomoucký	1,6	1,6	2,8	1,8	3,6	2	2,4	2,25
Moravskoslezský	1	1,6	1,33	2,4	3,2	2,6	3,2	2,19
Vysočina	1	2,8	3,16	1,5	2,66	3,16	1,83	2,3
Pardubický	1,4	2,2	3	2	2,2	1,8	2,2	2,11
Královéhradecký	1	2,75	2,75	2	3,25	2	2	2,25
Jihočeský	1	1,33	2	2	3,5	3	1,66	2,07
Středočeský	1	2	2,4	2	3,2	3	1,8	2,2
Praha	1,25	2,62	3,12	2,25	3,37	2,12	2,12	2,4

Liberecký	1,6	3,2	4	2,2	2,2	1,6	2,4	2,45
Ústecký	1,4	2,8	3,2	2,4	2,4	2,6	2	2,4
Karlovarský	1	2,5	2,75	2	3,5	3,25	2,25	2,46
Plzeňský	1,8	1,66	1,33	1,83	3,33	2,83	1,83	2,08
Celkový průměr	1,33	2,19	2,61	1,95	3,08	2,46	2,11	
	Konfliktní a agresivní klienti	Nemluvní klienti	Plačtiví klienti	Pasivní a nespolupracující klienti	Klienti předškolního věku	Dospívající klienti	Klienti, kteří se stali obětí krutého zacházení	

**zvýrazněné položky jsou nejvyšší v daném sloupci*

Na základě tabulky č. 6 můžeme konstatovat, že se většina kurátorů shodla na faktu, že nejnáročnější práce je se skupinou konfliktních a agresivních klientů. Druhou nejnáročnější skupinou jsou, dle respondentů, pasivní a nespolupracující klienti a na třetím místě se umístila skupina klientů, kteří se stali obětí krutého zacházení.

Předpokladem pro tuto otázku bylo, že na prvním místě bude skupina konfliktních a agresivních klientů, na druhém pasivní a nespolupracující klienti a na třetím skupina dospívajících klientů. Předpoklad byl tedy potvrzen pouze ze dvou třetin.

Tabulka 9 - Náročnost práce se skupinami klientů – hodnoty medián, modus, směrodatná odchylka

	Konfliktní a agresivní klienti	Ne-mluvní klienti	Plačtiví klienti	Pasivní a nespolupracující klienti	Klienti předškolního věku	Dospívající klienti	Klienti, kteří se stali obětí krutého zacházení
Medián	1	2	3	2	3	2	2
Průměr	1,32	2,19	2,76	1,95	3,09	2,47	2,09
Směrodatná odchylka	0,6401	0,9958	1,0760	0,7515	1,0676	0,8904	0,9610
Modus	1	2	3	2	3	2	2

Tabulka 10 - Hodnocení úskalí při profesi kurátora

Respondenti u této otázky opět odpovídali na škále 1-5, kdy 1 znamenalo „nejvíce rizikové“ a 5 „nejméně rizikové“. Tabulka č. 10 vznikla na základě zpracování otázky č. 14.

Úskalí práce	Jednání s konfliktními nebo obtížnými klienty	Pohyb v terénu	Emočně náročné situace	Neustálé změny v systému	Přetíženost a byrokratická zátěž	Syndrom vyhoření	Celkový průměr
Kraj	průměr	průměr	průměr	průměr	průměr	průměr	
Jihomoravský	1,16	2,83	3,33	1,5	2	2,16	2,16
Zlínský	1,4	2,2	2,2	2,8	2,4	2	2,16
Olomoucký	1,4	3	2,8	3,2	2,4	1,4	2,36
Moravskoslezský	1,2	3	1,8	2,4	2,6	2,6	2,26
Vysočina	1	2,5	1,83	2,66	2,66	2	2,10
Pardubický	1,33	2	2,4	3	2,4	2,2	2,22
Královéhradecký	1	1,75	2	2,5	1,75	1	1,66
Jihočeský	1,16	2,5	3,33	2,83	2,16	2,83	2,46
Středočeský	1,6	2,2	1,8	2,6	1,6	1,4	1,86
Praha	1,12	2,25	2,12	2,12	2,12	1	1,78
Liberecký	1,2	1,8	3,4	2	2,4	2,6	2,23
Ústecký	1,2	2,4	2	2,8	2,4	1,8	2,10
Karlovarský	1,25	3	2,75	2,5	1,75	2	2,20
Plzeňský	2,33	2,33	3,16	2,5	2,83	1,33	2,41
Celkový průměr	1,31	2,41	2,49	2,52	2,24	1,88	

**zvýrazněné položky jsou nejvyšší v daném sloupci*

Na základě informací z tabulky č. 8 lze konstatovat, že největší problémy s výše uvedenými úskalími mají kraje:

1. Královéhradecký (1,66)
2. Praha (1,78)
3. Středočeský (1,86)

Naopak, nejmenší potíže s těmito úskalími mají kraje:

1. Jihočeský (2,46)
2. Plzeňský (2,41)
3. Olomoucký (2,36)

Dále můžeme konstatovat, že největší úskalí při profesi kurátora je **jednání s konfliktními nebo obtížnými klienty** a následně **syndrom vyhoření**, naopak za nejméně rizikové zvolili respondenti **neustálé změny v systému** a **emočně náročné situace**.

Analýza této otázky potvrdila předpoklad opět pouze zčásti. Předpokládáno bylo, že největšími úskalími budou **syndrom vyhoření** a **přetíženost a byrokratická zátěž** a nejméně rizikové **pohyb v terénu** a **emočně náročné situace**.

Tabulka 11 - Hodnocení rizikových faktorů při profesi kurátora – hodnoty medián, modus, směrodatná odchylka

	Jednání s konfliktními nebo obtížnými klienty	Pohyb v terénu	Emočně náročné situace	Neustálé změny v systému	Přetíženost a byrokratická zátěž	Syndrom vyhoření
Medián	1	2	2	3	2	1
Průměr	1,33	2,41	2,55	2,52	2,31	1,87
Směrodatná odchylka	0,6224	1,0013	1,0691	0,9776	0,8049	1,2770
Modus	1	2	2	3	2	1

Tabulka 12 - Úspěšnost resocializace z hlediska pohlaví

Otázka č. 15 byla rozdělena na 4 části, části A, B, C, D. Následující tabulka dává odpovědi na část A.

Respondenti odpovídali na škále 1-5, kdy 1 znamenalo „výborná úspěšnost“ a 5 „špatná úspěšnost“. V tabulce jsou uvedeny zjištěné průměry.

	Chlapci	Dívky	Celkem
	průměr	průměr	průměr
Jihomoravský	3,83	2,6	3,21
Zlínský	3,2	3	3,1

Olomoucký	3,4	3	3,2		
Moravskoslezský	2,8	2,8	2,8		
Vysočina	2,83	2,66	2,74		
Pardubický	3,4	2,8	3,1		
Královéhradecký	3,5	2,25	3,15		
Jihočeský	2,66	2,83	2,74		
Středočeský	3,6	2,2	2,9		
Praha	3,75	3,12	3,43		
Liberecký	3,4	3,2	3,3		
Ústecký	3	3,4	3,2		
Karlovarský	3,25	2,25	2,75		
Plzeňský	3,33	2	2,66		
Celkový průměr	3,28	2,72			

	Chlapci	Dívky
Medián	4	3
Průměr	3,28	2,72
Směrodatná odchylka	0,9120	0,9931
Modus	4	2

*zvýrazněné položky jsou nejnižší v daném sloupci

Tato tabulka nám podává informace o úspěšnosti resocializace chlapců a dívek v rámci jednotlivých krajů.

Z uvedeného vyplývá, že neúspěšnější resocializace chlapců probíhá v krajích Jihočeský, Moravskoslezský a Vysočina, naopak úspěšně probíhá resocializace v krajích Jihomoravský, Praha a Středočeský.

V případě dívek je resocializace neúspěšnější v krajích Plzeňský, Středočeský, Královéhradecký a Karlovarský, neúspěšná je pak v kraji Ústeckém a Libereckém.

Dále lze z tabulky vyvodit, že kromě krajů Jihočeský a Ústecký je ve všech ostatních krajích úspěšnější resocializace dívek než chlapců, což nám potvrzuje první výzkumný předpoklad.

Kurátoři z Plzeňského kraje vykazují nejvyšší úspěšnost při resocializaci svých klientů bez ohledu na jejich pohlaví.

Tabulka 13 - Úspěšnost resocializace z hlediska bydliště klientů

Respondenti odpovídali na škále 1-5, kdy 1 znamenalo „výborná úspěšnost“ a 5 „špatná úspěšnost“. V tabulce jsou uvedeny zjištěné průměry. (otázka č. 15/B)

	Klienti z měst	Klienti z vesnic	Celkem
	průměr	průměr	průměr
Jihomoravský	2,83	2,5	2,66
Zlínský	3,4	2,6	3
Olomoucký	3,4	2,6	3
Moravskoslezský	4,4	1,8	3,1
Vysočina	3,16	3	3,08
Pardubický	2,8	3,6	3,2
Královéhradecký	4,25	3,5	3,87
Jihočeský	3	1,5	2,25
Středočeský	4,2	2,6	3,4
Praha	4,37	2,87	3,62
Liberecký	4	3,2	3,6
Ústecký	4	4	4
Karlovarský	3,75	2,75	3,25
Plzeňský	3,66	2,33	2,99
Celkový průměr	3,65	2,77	

	Chlapci	Dívky
Medián	4	3
Průměr	3,63	2,79
Směrodatná odchylka	1,1000	1,0564
Modus	4	3

**zvýrazněné položky jsou nejnižší v daném sloupci*

Tato tabulka nám podává informace o úspěšnosti resocializace klientů z vesnic a měst v rámci jednotlivých krajů.

Jak můžeme vidět, neúspěšnější resocializace klientů z měst probíhá v krajích Pardubickém, Jihomoravském a Jihočeském, naopak neúspěšně probíhá resocializace klientů z měst v krajích Praha, Královéhradecký a Středočeský.

V případě klientů z vesnic je resocializace neúspěšnější v krajích Jihočeský, Moravskoslezský a Plzeňský, neúspěšná je v kraji Ústeckém.

Dále nám tabulka ukazuje, že v jediném kraji České republiky, a to v kraji Pardubickém, probíhá resocializace klientů z měst lépe, než resocializace klientů z vesnic. V ostatních krajích se při nápravě více daří klientům z vesnic. Tato skutečnost potvrzuje druhý výzkumný předpoklad.

Kurátoři z Jihočeského kraje vykazují nejvyšší úspěšnost při resocializaci svých klientů bez ohledu na bydliště klientů (město, vesnice).

Tabulka 14 - Úspěšnost resocializace z hlediska věku klientů

Respondenti odpovídali na škále 1-5, kdy 1 znamenalo „výborná úspěšnost“ a 5 „špatná úspěšnost“. V tabulce jsou uvedeny zjištěné průměry. (otázka č. 15/C)

Věk klientů	6-14 let	15-18 let	Celkem
	průměr	průměr	průměr
Jihomoravský	2,5	4,08	3,29
Zlínský	2,06	4	3,03
Olomoucký	2,46	3,7	3,08
Moravskoslezský	1,8	3,3	2,55
Vysočina	2,27	4	3,13
Pardubický	2,06	4,2	3,13
Královéhradecký	2,25	4	3,12
Jihočeský	2,1	3,91	3
Středočeský	2,46	3,3	2,88
Praha	2,81	3,93	3,37
Liberecký	2,4	4,3	3,35
Ústecký	2,46	4,2	3,33
Karlovarský	1,91	3,62	2,76
Plzeňský	2,16	3,5	2,83
Celkový průměr	2,26	3,86	

	6-14 let	15-18 let
Medián	2	4
Průměr	2,26	3,62
Směrodatná odchylka	0,66	0,81
Modus	2	4

**zvýrazněné položky jsou nejnižší v daném sloupci*

Na základě této tabulky můžeme konstatovat, že ve všech krajích České republiky probíhá resocializace klientů ve věku 6-14 let lépe než resocializace klientů ve věku 15-18 let. Tato skutečnost potvrzuje třetí výzkumný předpoklad.

V tabulce můžeme také vidět, ve kterých krajích probíhá resocializace jednotlivých věkových skupin lépe a kde hůře.

Klienti ve věku 6-14 let se resocializují nejlépe v krajích Moravskoslezský, Karlovarský, Zlínský a Pardubický, naopak nejhůře v kraji Praha.

Klienti ve věku 15-18 let se resocializují nejlépe v krajích Moravskoslezský, Středočeský a Plzeňský, naopak nejhůře v kraji Libereckém.

Kurátoři v Moravskoslezském kraji vykazují nejvyšší úspěšnost při resocializaci svých klientů bez ohledu na jejich věk.

Tabulka 15 - Úspěšnost resocializace z hlediska náplně práce dle zákona

V této tabulce hodnotili respondenti úspěšnost svých klientů, kteří byli rozděleni do 3 skupin:

- A. Děti mladší 15-ti let, které se dopustily činu, jenž by byl u staršího člověka klasifikován jako trestný.
 - B. Mladiství ve věku 15-18 let, kteří se dopustili přestupku nebo trestného činu a bylo u nich zahájeno trestní stíhání.
 - C. Mladistvé děti, které mají opakované vážné poruchy chování.
- D. Respondenti odpovídali na škále 1-5, kdy 1 znamenalo „výborná úspěšnost“ a 5 „špatná úspěšnost“. V tabulce jsou uvedeny zjištěné průměry. (otázka č. 15/D)

Skupina klientů	A	B	C	Celkem
	průměr	průměr	průměr	průměr
Jihomoravský	2,83	3,16	4	3,33
Zlínský	2,2	3,4	3,6	3,06
Olomoucký	3,2	4	2,8	3,33
Moravskoslezský	2,8	3,6	3,8	3,4
Vysočina	3,16	3,66	3	3,27
Pardubický	3,8	4,2	3,8	3,93
Královéhradecký	3,25	3,75	4,25	3,75
Jihočeský	3,33	3,5	3	3,27
Středočeský	3,2	4	3,4	3,53
Praha	2,62	3,87	4,25	3,58
Liberecký	3	3,6	3,8	3,46
Ústecký	3,4	4,6	4,2	4,06
Karlovarský	4	3,5	3,25	3,58
Plzeňský	3,33	3,66	2,66	3,21
Celkový průměr	3,15	3,75	3,55	

	A	B	C
Medián	3	4	3
Průměr	3,12	3,75	3,52
Směrodatná odchylna	0,853 6	0,54 76	0,94 95
Modus	3	4	3

*zvýrazněné položky jsou nejnižší v daném sloupci

Na základě této tabulky můžeme konstatovat, že z těchto tří skupin (A,B,C) se nejlépe resocializuje skupina A, tedy děti mladší 15-ti let, které se dopustily činu, jenž by byl u staršího člověka klasifikován jako trestný.

Skupina A

- Nejúspěšnější resocializace: Zlínský kraj, Praha, Moravskoslezský kraj
- Nejneúspěšnější resocializace: Karlovarský kraj

Skupina B

- Nejúspěšnější resocializace: Jihomoravský kraj, Zlínský kraj, Jihočeský kraj, Karlovarský kraj
- Nejneúspěšnější resocializace: Ústecký kraj

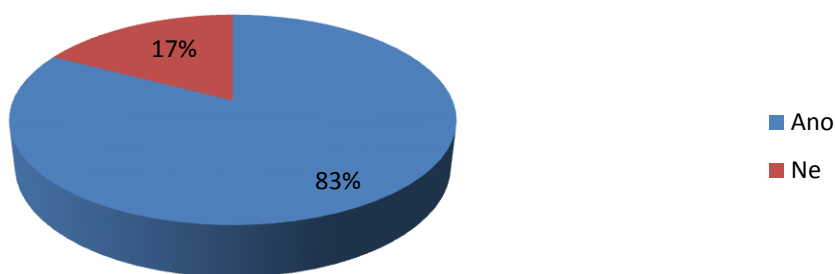
Skupina C

- Nejúspěšnější resocializace: Plzeňský kraj, Olomoucký kraj, Vysočina

Kurátoři ze Zlínského kraje vykazují nejvyšší úspěšnost při resocializaci svých klientů bez ohledu na jejich spáchané činy a chování.

Graf č. 4 - Průběh úspěšné resocializace

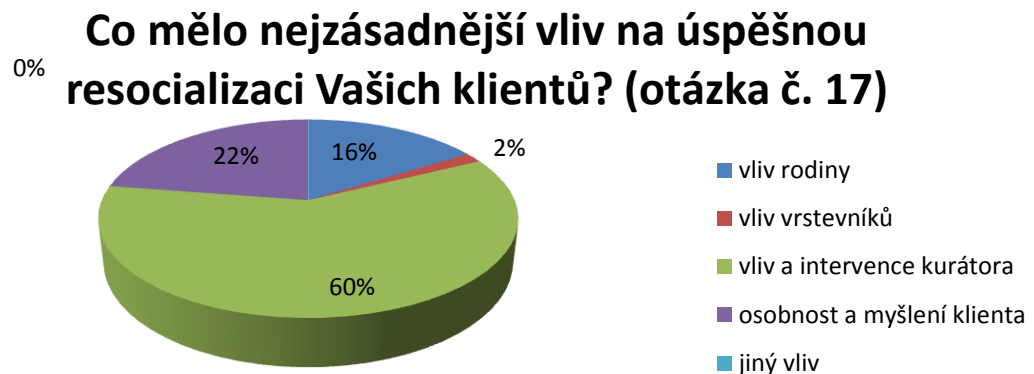
Dostanou se Vaši klienti ve většině případů zpět na správnou cestu? (otázka č. 16)

Tento graf potvrdil předpoklad, že většina delikventní mládeže se dostane zpět na správnou cestu a bude mít možnost „začít znovu“.

Pokud respondenti odpověděli na tuto otázku ANO, byli požádáni o odpověď na dodatečnou otázku č. 17 – viz graf č. 5.

Graf č. 5 - Vliv na resocializaci delikventů

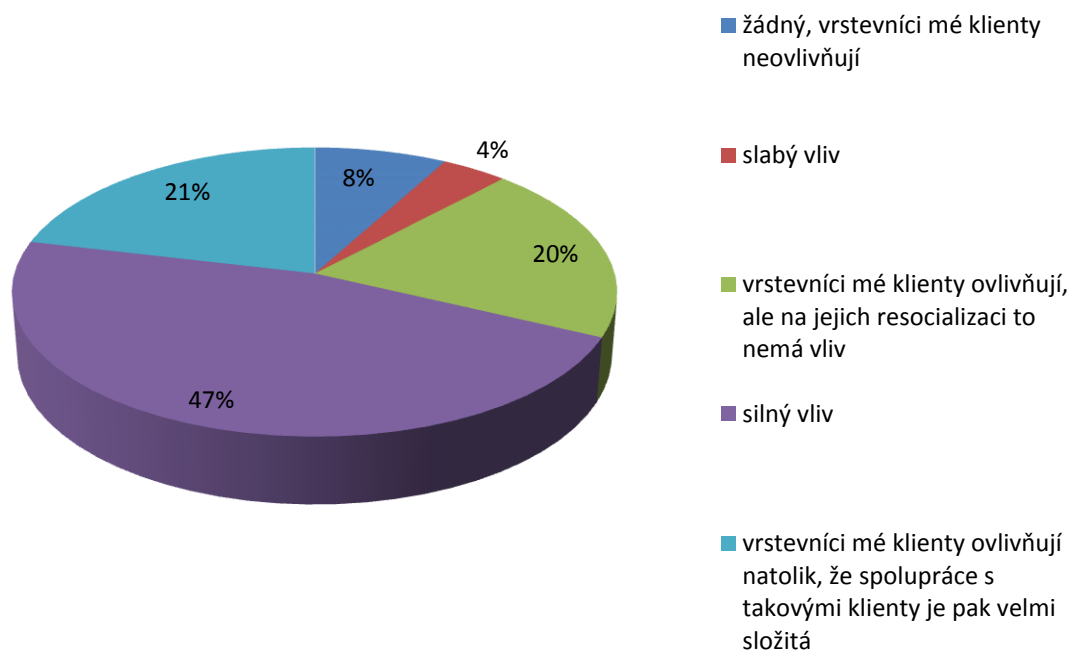

Graf č. 5 ukazuje, že v případě, že se mladiství delikventi dostali zpět na správnou cestu, čili že u nich úspěšně proběhla resocializace, tak na tuto skutečnost měl největší vliv a intervence kurátora. Jako druhý nejsilnější vliv uvedli respondenti vliv osobnosti a myšlení klienta.

Nejslabší vliv měl podle respondentů vliv vrstevnických skupin.

Graf č. 6 - vrstevnických skupin na resocializaci delikventů

Jaký vliv mají na resocializaci Vašich klientů vrstevnické skupiny? (otázka č. 18)

Graf č. 6 odpovídá na další dílčí výzkumnou otázku. Předpokladem bylo, že vrstevníci mají sice na mladistvé delikventy silný vliv, ale pokud použije kurátor správné metody a přístup ke klientovi, vždy je možnost správné nápravy klienta.

Tabulka 16 - Osobní hodnocení profese kurátora

Respondenti odpovídali na škále 1-5, kdy 1 znamenalo „*skvělá profese*“ a 5 „*špatná profese*“. Tabulka vznikla za základě zpracování otázky č. 19.

Kraj	Průměr	Kraj	Průměr
Jihomoravský	2,66	Jihočeský	2,33
Zlínský	2,8	Středočeský	3
Olomoucký	3,2	Praha	3,25
Moravskoslezský	2,6	Liberecký	2,6
Vysočina	3,5	Ústecký	3,4
Pardubický	2,8	Karlovarský	2,5
Královéhradecký	2	Plzeňský	2,16

**zvýrazněné položky jsou nejvyšší*

Tato tabulka poskytuje informace o spokojenosti respondentů se svou profesí. Jednoznačně jsou nejvíce spokojeni se svou profesí kurátoři z kraje Vysočina, následuje kraj Ústecký a Praha.

Tabulka 17 - Srovnání úspěšnosti kurátorů při resocializaci klientů v jednotlivých krajích

V následující tabulce jsou uvedeny průměrné hodnoty, které vznikly spojením jednotlivých částí u otázky č. 15.

Průměrovaly se odpovědi ze škálových otázek (1-5, 1-úspěšná resocializace, 5-neúspěšná resocializace). V tabulce jsou uvedeny zjištěné průměry.

Pořadí	Kraj	15/A	15/B	15/C	15/D	Celkový průměr
1	Plzeňský	2,66	2,33	2,83	3,21	2,75
2	Jihočeský	2,74	2,25	3	3,27	2,81
3	Karlovarský	2,75	2,75	2,76	3,58	2,96
4	Moravskoslezský	2,8	3,1	2,55	3,4	2,96
5	Zlínský	3,1	3	3,03	3,06	3,04
6	Vysočina	2,74	3,08	3,13	3,27	3,05
7	Jihomoravský	3,21	2,66	3,29	3,33	3,12
8	Olomoucký	3,2	3	3,08	3,33	3,15
9	Středočeský	2,9	3,4	2,88	3,53	3,17
10	Pardubický	3,1	3,2	3,13	3,93	3,34
11	Liberecký	3,3	3,6	3,35	3,46	3,42
12	Královéhradecký	3,15	3,87	3,12	3,75	3,47
13	Praha	3,43	3,62	3,37	3,58	3,5
14	Ústecký	3,2	4	3,33	4,06	3,64

Tato tabulka znázorňuje, ve kterém kraji je nejvyšší úspěšnost resocializace delikventů.

6.8 Analýza výsledků k ověřování hypotéz

Hypotéza 1

- 1H0: Vzdělání kurátorů nemá vliv na úspěch při resocializaci.
- 1HA: Kurátoři se vzděláním magisterským a vyšším vykazují vyšší úspěšnost při resocializaci klientů.

Analýza výsledků k ověření hypotézy 1

K verifikaci této hypotézy posloužily výsledky z otázek č. 4 a 16.

	střední	vyšší od- borné	bakalářské	magisterské	doktorantské	celkem
ano	0 (0)	2 (2,52)	14 (16,8)	34 (31,92)	13 (11,76)	63
ne	0 (0)	1 (0,48)	6 (3,2)	4 (6,08)	1 (2,24)	12
celkem	0	3	20	38	14	75

Testové kritérium	5,26	Hladina významnosti	0,05
Počet stupňů volnosti kontingenční tabulky	4	Kritická hodnota testového kritéria	9,488

Kritická hodnota testového kritéria je vyšší než testové kritérium. Na základě této skutečnosti **přijímám alternativní hypotézu.**

Analýza hypotézy č. 1 nám dokázala, že kurátoři se vzděláním magisterským a vyšším mají vyšší úspěšnost při resocializaci svých klientů.

Hypotéza 2

- 2H0: Délka praxe kurátorů nemá vliv na úspěch při resocializaci.
- 2HA: Kurátoři s praxí 8 let a více vykazují vyšší úspěšnost při resocializaci klientů.

Analýza výsledků k ověření hypotézy 2

K verifikaci této hypotézy posloužily výsledky z otázek č. 6 a 16.

	8 let praxe a méně	8 let praxe a více	celkem
ano	31 (31,92)	32 (31,08)	63
ne	7(6,08)	5(5,92)	12
celkem	38	37	75

Testové kritérium	0,34	Hladina významnosti	0,01
Počet stupňů volnosti kontingenční tabulky	1	Kritická hodnota testového kritéria	6,635

Kritická hodnota testového kritéria je vyšší než testové kritérium. Na základě této skutečnosti **přijímám alternativní hypotézu.**

Analýza hypotézy č. 2 nám dokázala, že kurátoři, kteří zastávají tuto profesi 8 let a více mají vyšší úspěšnost při resocializaci svých klientů.

6.9 Shrnutí výzkumu

Cílem tohoto výzkumu bylo srovnat úspěšnost kurátorů v případě resocializace jejich klientů v rámci všech krajů České republiky. Dílčími cíli bylo porovnat úspěšnost resocializace klientů z různých hledisek, jako je věk, pohlaví a bydliště. Dále jsem zjišťoval, jakými metodami pracují kurátoři se svými klienty, jak ovlivňují vrstevnické skupiny resocializaci delikventa, jak ovlivňuje vzdělání a délka praxe kurátora úspěšnost resocializace delikventa a v neposlední řadě, jak hodnotí svou profesi sami kurátoři.

Pro zjištění odpovědí na tyto otázky jsem stanovil 3 výzkumné předpoklady a 2 hypotézy.

1. Předpokládám, že úspěšná resocializace se projevuje častěji u dívek než u chlapců.

Tento předpoklad byl potvrzen. Kromě krajů Jihočeský a Ústecký probíhá všude resocializace dívek lépe než resocializace chlapců.

2. Předpokládám, že úspěšná resocializace se projevuje častěji u klientů z vesnic než u klientů z měst.

Tento předpoklad byl také potvrzen. Jediný kraj, ve kterém probíhá lépe resocializace klientů z měst je kraj Pardubický. V ostatních krajích se kurátoři shodli, že lépe se zpět na správnou cestu dostávají klienti z vesnic.

3. Předpokládám, že klienti ve věku 6-14 let vykazují vyšší úspěchy při resocializaci, než klienti ve věku 15-18 let.

I tento předpoklad byl potvrzen. Kurátoři ve všech krajích se shodli, že se lépe resocializují klienti ve věku 6-14 let než klienti ve věku 15-18 let.

Hypotéza 1

Byla přijata alternativní hypotéza, tudíž byla přijata skutečnost, že kurátoři se vzděláním magisterským a vyšším mají vyšší úspěšnost při nápravě svých klientů.

Hypotéza 2

I zde byla přijata alternativní hypotéza, tudíž lze konstatovat, že kurátoři, kteří svou profesi vykonávají 8 let a více mají vyšší úspěšnost při resocializaci svých klientů.

Na základě výzkumných cílů byly získané informace zpracovány do tabulek a grafů. Pomocí těchto grafů a tabulek jsem interpretoval informace týkající se hlavního výzkumného cíle bakalářské práce i dílčích výzkumných cílů.

Výzkumem bylo tedy zjištěno, že nejlépe probíhá resocializace u dívek, klientů z vesnic a klientů ve věku 6-14 let.

Obecně probíhá resocializace nejlépe v kraji Plzeňském, Jihočeském a Karlovarském. Největší problémy s resocializací delikventní mládeže mají kurátoři v krajích Ústeckém, Královéhradeckém a Praha.

Pozitivním zjištěním je skutečnost, že se kurátoři v 83% shodli na tom, že u jejich klientů probíhá resocializace úspěšně.

Celkem 60% respondentů odpovědělo, že pokud u klienta úspěšně proběhne resocializace, mělo na tuto skutečnost největší vliv působení a intervence kurátora. Dalších 22% respondentů uvádí, že na nápravu klienta má vliv osobnost a myšlení klienta.

Nejpozitivněji hodnotí svou profesi kurátoři v krajích Královéhradeckém, Jihočeském a Plzeňském. Naopak v Ústeckém kraji a kraji Vysočina hodnotili kurátoři svou profesi spíše negativně.

Závěrem lze tedy konstatovat, že výzkumná část splnila svůj účel. Obě hypotézy se potvrdily a další získané informace přinesly takové závěry, jaké byly předpokládány.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabýval Rolí kurátora pro mládež v trestním řízení. Cílem části teoretické bylo shromáždění poznatků o delikvenci a kriminalitě dětí a mládeže, roli kurátora pro mládež při řešení kriminality a delikvence. Svou pozornost jsem věnoval také zvláštnostem trestné činnosti dětí a mladistvých. Nejdůležitějším faktorem eliminace trestné činnosti mládeže je jistě prevence, proto i v mé práci je kapitola věnována této oblasti. Část praktickou jsem zaměřil na srovnání úspěšnosti kurátorů pro mladistvé při resocializaci delikventů v jednotlivých krajích České republiky.

Patrně každá společnost spatřuje budoucnost ve své mládeži. Proto by právě této věkové skupině měla být věnována systematická a trvalá pozornost s cílem zabezpečit řádnou výchovu této nastupující generaci a zabezpečit její všestranný duševní a tělesný rozvoj. V případě, že se mladý člověk dostane na „šikmou plochu“, měla by nastoupit celková pomoc mladému člověku zařadit se zpět do společnosti. Každopádně stále platí, že výchova mládeže má být především zajišťována rodinou, nikoliv státními institucemi.

Jednu z těchto intervencí může poskytnout kurátor pro mládež. Prostřednictvím sociální práce může pomoci přivést klienta na správnou cestu. Jeho práce vyžaduje odbornou připravenost pracovníka, tedy dosažení předepsaného vzdělání, a dále řadu teoretických a praktických dovedností. Nezbytným předpokladem pro efektivní práci kurátora jako sociálního pracovníka jsou také osobnostní předpoklady.

Ze zjištěných poznatků vyplývá, že protiprávní jednání dětí a mladistvých je vážným, ovšem ne pouze jediným ukazatelem mravního ohrožení. Účelem ukládání opatření dětem a mladistvým není pouze trestat, ale vytvářet podmínky pro sociální a duševní rozvoj. Důležitá je i jeho ochrana před ochrannými vlivy a přecházení dalšímu páchání protiprávní činnosti.

Při posuzování protiprávního jednání nemohou být nevezaty do úvahy příčiny tohoto jednání. Vzhledem k tomu, že kurátor pro mládež je v rámci trestního řízení prakticky jediný člověk, který osobu mladistvého podrobněji zná, je to právě on, který může rozhodování soudu ovlivnit. Dohlíží také na to, aby průběh celého řízení byl přizpůsoben právě osobě nezletilce či mladistvého.

Je tedy žádoucí, aby kurátoři pro mládež poskytovali v rámci trestního řízení možnost užít pro záchranu svého klienta prostředky, které se jeví, podle osobnosti klienta, nejúčelnější

pro dosažení žádoucího cíle. K tomu je také důležité, aby opatření, o kterých soud rozhodl, byla řádně vykonávána – tedy i kontrolována.

Řešení nepříznivého stavu kriminality dětí a mládeže spočívá ve spolupráci orgánů činných v trestním řízení s orgány sociálně právní ochrany dětí a dalšími subjekty, podílejícími se na ochraně, výchově a vzdělávání mládeže.

Jak prokázala praktická část bakalářské práce, z velké části toto řešení spočívá na osobnosti kurátora pro mládež. Řada rodičů se, bohužel, mylně domnívá, že problémy v rodině, které zde léta přetrvávají, kurátor vyřeší během několika dnů. Nicméně dobře směřovanou prací s dítětem, která se neobejde bez spolupráce s rodiči a dalšími institucemi, je možné dosáhnout pozitivních úspěchů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník
2. Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 359/199 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

5. BAKOŠOVÁ, Zlatica, 2008. *Sociálna pedagogika jako životná pomoc*. Bratislava: Public promotion, s.r.o. ISBN 978-80-969944-0-3.
6. GODDETOVÁ, Edith Tartat, 2001. *Umění jednat s dospívajícími*. Praha : Portál. ISBN 80-7178- 492-3.
7. CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
8. INCIARDI, James, 1994. *Trestní spravedlnost*. Praha: Victoria Publishing, a.s.. ISBN 80-85605-30-9.
9. JEDLIČKA, Richard, 2004. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha : Themis. ISBN 80-7312-038-0.
10. KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha : Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.
11. MACEK, P. 1999. *Adolescence. Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-348-X.
12. MATOUŠEK, Oldřich, 1996. *Práce s rizikovou mládeží*. Praha : Portál. ISBN 80-7178-064-2.
13. MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ, 1998. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-226-2.
14. MATOUŠEK, Oldřich, 2003. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-549-0.

15. NAKONEČNÝ, Milan, 2003. *Úvod do psychologie*. Praha : Academia. ISBN 80-200-0993-0.
16. NOVOTNÁ, Věra, 2009. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha : Univerzita Jana Ámose Komenského. ISBN 978-80-86723-77-8.
17. PEMOVÁ, Terezie a Radek PTÁČEK, 2012. *Sociálně-právní ochrana dětí pro praxi*, Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4317-2.
18. SMUTKOVÁ, Lucie, 2007. *Sociální práce s rodinou*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7041-069-1.
19. SHEINOST, M et al.. 2010. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: KUFŘ. ISBN 978-80-7338-096-0.
20. VÁGNEROVÁ, Marie, 1999. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-802-3.

Časopisy

21. BAYEROVÁ, Monika, 2010. Právo a rodina. Praha: LINDE č. 9, s. 12-13. ISSN 1212-866XBRABENEC, F. 2000. 2000.

Skripta

22. MÜHLPACHR, P. 2003. *Kapitoly ze sociální patologie*. Brno: IMS 2003

Internetové zdroje

23. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *MVCR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVCR, ©2010 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx>
24. ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. MPSV, ©2010 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz>
25. ČESKO. SPOLEČNOST SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČESKÉ REPUBLIKY. *Společnost sociálních pracovníků České republiky* [online]. Společnost sociálních pracovníků České republiky, ©2011 [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: <http://www.socialnipracovnici.cz>

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1 - ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ PODLE POHLAVÍ, VĚKU A MÍSTU PŮSOBIŠTĚ	45
TABULKA 2 - ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ PODLE ZÍSKANÉHO VZDĚLÁNÍ A DÉLKY PRAXE	46
TABULKA 3 - NÁZORY RESPONDENTŮ Z JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ NA SPOLUPRÁCI S INSTITUCEMI.....	48
TABULKA 4 - HODNOCENÍ SPOLUPRÁCE KURÁTORŮ S INSTITUCEMI DLE ZJIŠTĚNÝCH PRŮMĚRŮ	49
TABULKA 5 - SPOLUPRÁCE KURÁTORŮ S INSTITUCEMI – HODNOTY MEDIÁN, MODUS, SMĚRODATNÁ ODCHYLKA	50
TABULKA 6 - SPOKOJENOST RESPONDENTŮ SE SVÝM MĚSÍČNÍM VÝDĚLKEM.....	50
TABULKA 7 - SPOKOJENOST RESPONDENTŮ SE SVÝM MĚSÍČNÍM VÝDĚLKEM – HODNOTY MEDIÁN, MODUS, SMĚRODATNÁ ODCHYLKA	50
TABULKA 8 - NÁROČNOST PRÁCE S RŮZNÝMI SKUPINAMI KLIENTŮ	51
TABULKA 9 - NÁROČNOST PRÁCE SE SKUPINAMI KLIENTŮ – HODNOTY MEDIÁN, MODUS, SMĚRODATNÁ ODCHYLKA	52
TABULKA 10 - HODNOCENÍ ÚSKALÍ PŘI PROFESI KURÁTORA	53
TABULKA 11 - HODNOCENÍ RIZIKOVÝCH FAKTORŮ PŘI PROFESI KURÁTORA – HODNOTY MEDIÁN, MODUS, SMĚRODATNÁ ODCHYLKA	54
TABULKA 12 - ÚSPĚŠNOST RESOCIALIZACE Z HLEDISKA POHLAVÍ	54
TABULKA 13 - ÚSPĚŠNOST RESOCIALIZACE Z HLEDISKA BYDLIŠTĚ KLIENTŮ	55
TABULKA 14 - ÚSPĚŠNOST RESOCIALIZACE Z HLEDISKA VĚKU KLIENTŮ	57
TABULKA 15 - ÚSPĚŠNOST RESOCIALIZACE Z HLEDISKA NÁPLNĚ PRÁCE DLE ZÁKONA.....	58
TABULKA 16 - OSOBNÍ HODNOCENÍ PROFESE KURÁTORA	61
TABULKA 17 - SROVNÁNÍ ÚSPĚŠNOSTI KURÁTORŮ PŘI RESOCIALIZACI KLIENTŮ V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH	62

SEZNAM GRAFŮ

GRAF Č. 1 - METODY PRÁCE S KLIENTY	47
GRAF Č. 2 - NEJČASTĚJŠÍ METODA PRÁCE S KLIENTY	47
GRAF Č. 3 - RODINNÉ POMĚRY KLIENTŮ.....	51
GRAF Č. 4 - PRŮBĚH ÚSPĚŠNÉ RESOCIALIZACE	59
GRAF Č. 5 - VLIV NA RESOCIALIZACI DELIKVENTŮ	60
GRAF Č. 6 - VRSTEVNICKÝCH SKUPIN NA RESOCIALIZACI DELIKVENTŮ.....	60

SEZNAM PŘÍLOH

P I : Dotazník

PŘÍLOHA: DOTAZNÍK

1. Dotazník

Dobrý den,

Jmenuji se Marek Prokop a jsem studentem oboru Sociální pedagogika na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník mi bude sloužit jako podklad pro vypracování praktické části mé bakalářské práce. Dotazník je **anonymní** a Vámi poskytnuté informace použiji pouze pro účely spojené s mou bakalářskou prací. Pokud není uvedeno jinak, zvýrazněte Vámi zvolenou odpověď **tučně**.

Děkuji Vám za spolupráci.

Marek Prokop.

1. Jste:

- a) muž
- b) žena

2. Do které věkové kategorie se řadíte?

- a) 20-29
- b) 30-39
- c) 40-49
- d) 50-59
- e) 60 a více

3. V kterém kraji působíte?

a) Jihomoravský	i) Středočeský
b) Zlínský	j) Praha
c) Olomoucký	k) Liberecký
d) Moravskoslezský	l) Ústecký
e) Vysočina	m) Karlovarský
f) Pardubický	n) Plzeňský
g) Královéhradecký	
h) Jihočeský	

4. Jakého nejvyššího vzdělání jste dosáhl/a?

- a) Střední
- b) Vyšší odborné
- c) Bakalářské
- d) Magisterské
- e) Doktorantské

5. Vystudoval/a jste v oboru sociální práce?

- a) Ano
- b) Ne

6. Jak dlouho pracujete jako kurátor pro děti a mládež?

- a) 0-1rok
- b) 2-4 roky
- c) 5-7 let
- d) 8-10 let
- e) 11 let a více

7. Jakým způsobem s klienty pracujete? (možno více možností)

- a) pohovory
- b) návštěvy doma
- c) návštěvy ve škole
- d) kontrola a pomoc se školními povinnostmi
- e) v zájmových kroužcích, oddílech, klubech
- f) jinak.....
- g) všechny možnosti

8. Pokud jste v předešlé otázce odpověděli možností G (všechny možnosti), označte prosím tu, která se ve Vaší práci s klienty vyskytuje nejčastěji.

- a) pohovory
- b) návštěvy doma
- c) návštěvy ve škole

- d) kontrola a pomoc se školními povinnostmi
- e) v zájmových kroužcích, oddílech, klubech
- f) jinak.....

9. Jak hodnotíte spolupráci s následujícími institucemi?

Policie ČR	špatná	1	2	3	4	5	výborná
Probační a mediační služba	špatná	1	2	3	4	5	výborná
Soudy	špatná	1	2	3	4	5	výborná
Školy	špatná	1	2	3	4	5	výborná
Zdravotnická zařízení	špatná	1	2	3	4	5	výborná
Občanská sdružení	špatná	1	2	3	4	5	výborná

10. Jste jako kurátor pro mládež spokojen se svým platem?

Vůbec	1	2	3	4	5	hodně
-------	---	---	---	---	---	-------

11. Z jakých rodin nejčastěji pocházejí Vaši klienti?

- a) úplná, fungující rodina
- b) úplná, nefungující rodina
- c) neúplná, fungující rodina
- d) neúplná, nefungující rodina
- e) děti z ulice
- f) děti z dětských domovů
- g) jiné:.....

12. Jaká je nejčastější další cesta mladistvého po skončení trestního řízení, ve kterém ho zastupujete? (více možností)

- a) diagnostický ústav
- b) výchovný ústav
- c) výkon trestu
- d) dětský domov
- e) ulice
- f) rodina

g) jiné:.....

13. Ohodnoťte náročnost práce s následujícími skupinami klientů

Konfliktní a agresivní klienti	náročná	1	2	3	4	5	nenáročná
Nemluvní klienti	náročná	1	2	3	4	5	nenáročná
Plačtiví klienti	náročná	1	2	3	4	5	nenáročná
Pasivní a nespolupracující klienti							
	náročná	1	2	3	4	5	nenáročná
Klienti předškolního věku	náročná	1	2	3	4	5	nenáročná
Dospívající klienti	náročná	1	2	3	4	5	nenáročná
Klienti, kteří se stali obětí krutého zacházení							
	náročná	1	2	3	4	5	nenáročná

14. Označte na škále 1-5 (1-nejvíce rizikové, 5-nejméně rizikové), co považujete na své práci za nejrizikovější:

Jednání s konfliktními nebo obtížnými klienty	1	2	3	4	5
Pohyb v terénu	1	2	3	4	5
Emočně náročné situace	1	2	3	4	5
Neustálé změny v systému	1	2	3	4	5
Přetíženost a byrokratickou zátěž	1	2	3	4	5
Syndrom vyhoření	1	2	3	4	5

15. Vyznačte na škále 1-5 Vaši odpověď.

Jaká je úspěšnost resocializace Vašich klientů

z hlediska pohlaví

Chlapci	výborná	1	2	3	4	5	špatná
---------	---------	---	---	---	---	---	--------

Dívky	výborná	1	2	3	4	5	špatná
-------	---------	---	---	---	---	---	--------

z hlediska jejich bydliště

Klienti v města	výborná	1	2	3	4	5	špatná
-----------------	---------	---	---	---	---	---	--------

Klienti z vesnice	výborná	1	2	3	4	5	špatná
-------------------	---------	---	---	---	---	---	--------

z hlediska jejich věku

6-8let	výborná	1	2	3	4	5	špatná
--------	---------	---	---	---	---	---	--------

9-11let	výborná	1	2	3	4	5	špatná
---------	---------	---	---	---	---	---	--------

12-14let	výborná	1	2	3	4	5	špatná
----------	---------	---	---	---	---	---	--------

15-16let	výborná	1	2	3	4	5	špatná
----------	---------	---	---	---	---	---	--------

17-18let	výborná	1	2	3	4	5	špatná
----------	---------	---	---	---	---	---	--------

z hlediska náplně práce dle zákona

děti mladší 15ti let, které se dopustily činu, jenž by byl u staršího člověka klasifikován jako trestný

výborná	1	2	3	4	5	špatná
---------	---	---	---	---	---	--------

mladiství ve věku 15-18 let, kteří se dopustili přestupku nebo trestného činu a bylo u nich zahájeno trestní stíhání

výborná	1	2	3	4	5	špatná
---------	---	---	---	---	---	--------

mladistvé děti, kteří mají opakované vážné poruchy chování

výborná	1	2	3	4	5	špatná
---------	---	---	---	---	---	--------

16. Dostanou se Vaši klienti ve většině případů zpět na „správnou cestu“? (proběhne u nich úspěšně resocializace)

- a) ano
- b) ne

17. Pokud jste odpověděli ANO, uveďte prosím, co si myslíte, že na tuto skutečnost mělo nejzásadnější vliv (v převážné většině případů).

- a) vliv rodiny
- b) vliv vrstevníků

- c) vliv a intervence kurátora
- d) osobnost a myšlení klienta
- e) jiný vliv, prosím uveďte.....

18. Uveďte prosím, jaký vliv mají na resocializaci Vašich klientů vrstevnické skupiny.

- a) žádný, vrstevníci mé klienty neovlivňují
- b) slabý
- c) vrstevníci mé klienty ovlivňují, ale na jejich resocializaci to vliv nemá
- d) silný vliv
- e) vrstevníci mé klienty ovlivňují natolik, že spolupráce s takovými klienty je pak velmi složitá

19. Závěrem Vás prosím o Vaše osobní stanovisko na profesi kurátora pro mládež. Jak jste s Vaší profesí osobně spokojen?

Skvělá profese 1 2 3 4 5 Špatná profese

Děkuji Vám za Váš čas strávený při vyplňování tohoto dotazníku. V případě Vašeho zájmu Vám po vyhodnocení dotazníku mohu zaslat výsledky výzkumu. Budu rád za každou Vaši poznámku či doplnění výzkumu. Děkuji

S pozdravem a přáním hezkého dne

Marek Prokop